

КОРДОН

лінія безпеки

№3²⁰¹⁵

«ЗОЛОТЕ ДНО» ЧИ «НЕБЕЗПЕЧНИЙ НУЛЬ»

стор. 21

ТРИМАЮТЬ УДАР

стор. 36

LA NATION NÉE НАЦІЯ НАРОДИЛАСЯ

стор. 32

КОЛІР ВІЙНИ

стор. 54

ПІДГЛЯНУТИ З НЕБА

стор. 24

ГУЧНА ТИША

На обкладинці фото Дмитра СЛИВНОГО

КОРДОН

Центральний друкований орган
Державної прикордонної служби України
№3 (101) 2015

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Микола ЗОРИК
E-mail: nigo@ukr.net

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Дмитро СЛИВНИЙ
E-mail: sd-media@ukr.net

**РЕДАКЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ
ВДЯЧНІСТЬ ЗА ДОПОМОГУ
У ПІДГОТОВЦІ НОМЕРА:**

Андрію ДЕМЧЕНКУ
Юрію ПАРШУКОВУ
Олегу СЛОБОДЯНУ
Катерині СОРОКОПУД
Миколі ТЕПАНУ
Роману ТКАЧУ
Олександру ФІЛІПЕНКО
Сергію ЯКИМЦЮ

**ІНФОРМАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:**

Тетяна ФІЛІПЕНКО
Наталія УСТЬЯНЦЕВА

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР:

Леся МЕДВЕДЕНКО

**ДОДРУКОВА
ПІДГОТОВКА:**

ТОВ «Софія-А» ЛТД

**ХУДОЖНЄ
ОФОРМЛЕННЯ:**

Людмила ДЬОМІНА

Адреса редакції: 02099
м. Київ, вул. Ялтинська, 11
Тел./факс: (044) 566-43-30
E-mail: kordon@pvu.gov.ua

**У журналі розміщені
ФОТОГРАФІЇ:**

Сергія ГУДАКА
Сергія КОТЕЛЬНИКОВА
Валерія ОЛІЙНИКА
Дмитра СЛИВНОГО

Виготовлено: ТОВ «Софія-А» ЛТД,
04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 12-Б.

Наклад: 2901 примірник.

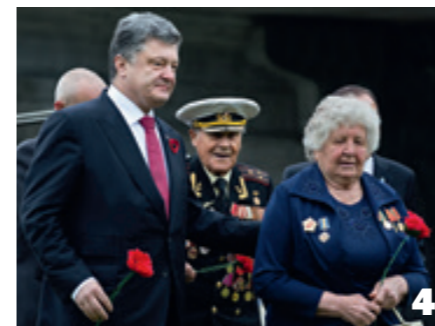
Підписано до друку: 15.05.2015

Свідоцтво про реєстрацію:
КВН[№]8070 від 28.10.2003.

Рукописи матеріалів, що не замовлялися редакцією,
не редагуються та не повертаються. Думки авторів
публікацій журналу не завжди збігаються з позицією
редакції. Відповідальність за достовірність фактів,
власних імен та інших відомостей несуть автори
публікацій. Деякі з фотографій не є прямими
люстраціями до текстів. При використанні матеріалів
посилання на журнал «Кордон» обов'язкове.

Підписний індекс: 48736

© «Кордон», 2015

4 подія
09.05.2015

8 єдині
МИ ПАМ'ЯТАЄМО!

10 з перших вуст
Віктор НАЗАРЕНКО:
«МИ СТВОРЮЄМО
ПЕРШИЙ РУБІЖ
БОЙОВОЇ
ОХОРОНИ...»

14 лінія вогню
ГУЧНА ТИША

21 форпост
«ЗОЛОТЕ ДНО»
ЧИ «НЕБЕЗПЕЧНИЙ
НУЛЬ»

24 технології
ПІДГЛЯНУТИ З НЕБА

28 ракурс
Я ВЖЕ НЕ БОЮСЯ

32 точка зору,
LA NATION NEE –
НАЦІЯ НАРОДИЛАСЯ

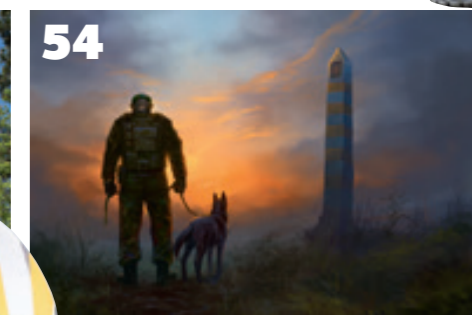
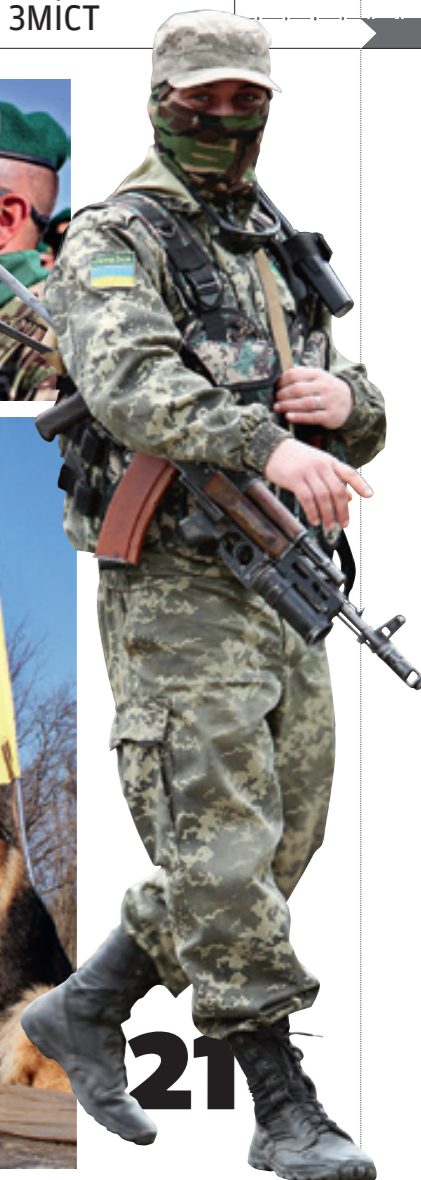
36 справа честі
ТРИМАЮТЬ УДАР

40 у фокусі
У СТРОЮ...
КАПЕЛАНСЬКОМУ

44 долі людські
З ЧИСТОГО АРКУША

50 візит
ОЛЕКСАНДР ПЕДАН:
«Я З ГОРДІСТЮ
НОШУ
КАМУФЛЯЖ»

54 арт
КОЛІР ВІЙНИ

Дорогі ветерани!
Дорогі захисники Української держави!
Дорогі українці!
Товариші генерали й офіцери, сержанти та солдати!

Вітаю вас з Днем перемоги над нацизмом у Другій світовій війні!

Тут, на берегах Дніпра-Славутича, священної нашої ріки, схилиємо голови перед пам'яттю мільйонів співвітчизників, які загинули у Другій світовій війні 1939 – 45 років: на її фронтах, у партизанському та національно-визвольному рухах опору, концентраційних таборів та на примусових роботах.

Україна, не будучи в ті роки незалежною державою, за фактом, – за астрономічною сумою свого колосального внеску в роз-

гром нацизму, – стала членом антигітлерівської коаліції. А Український народ по праву приєднався до кола націй-переможниць і засновників Організації Об'єднаних Націй.

Щонайменше шість мільйонів українців, які воювали у лавах Червоної армії, перед Богом та історією є головними свідками несправедливості та кричущої несправедливості московського пропагандистського міфу, нібито Росія виграла б війну і без України.

Ще більший цинізм, до речі, – створювати нашій країні образ начебто фашистської держави. Зрозуміло, це робиться лише з однією метою – в очах власного, російського, народу обґрунтувати і виправдати свій злочин, а саме – агресію Росії проти України.

Та повертаючись до років Другої світової, слід зазначити, що при очевидній провід-

ній ролі Червоної армії, українських фронтів та радянських партизанських з'єднань, всередині України другий фронт боротьби з фашистськими окупантами відкрила Українська повстанська армія. Вона, йдучи попереду часу, вже тоді бачила Україну незалежною державою, а не частиною радянської імперії.

Українство всього світу долучилося до боротьби з нацизмом. У складі армій країн антигітлерівської коаліції – американської, британської, канадської та інших. У рухах опору різних європейських країн. На фронтах Європи, Північної Африки та Південно-Східної Азії, у Тихому та Атлантичному океанах.

Досі ці складові українського внеску в перемогу або переключувалися, або взагалі були невідомі широкому загалу. І лише

“ В українському календарі День Перемоги завжди буде червоним, як ці маки, що символізують пам'ять про всіх загиблих. Ми шанували, шануємо і завжди будемо шанувати ратний патріотичний подвиг наших дідів і прадідів.

зараз, після Революції гідності, на фоні російської агресії, яка переважній більшості українців розкрила, нарешті, очі на справжню стратегію наших сусідів щодо України, виникли умови для того, щоби День перемоги відзначити у нашій власній українській системі координат.

Ми більше ніколи не святкуватимемо цей день за російським сценарієм, який передбачає холоднокровне використання Дня перемоги для апології експансіоністської по-

літики щодо сусідів, для утримання їх у своїй орбіті, для відродження імперії.

У нашому ж українському календарі 9 травня, День Перемоги, завжди буде червоним, як ці маки, що символізують пам'ять про всіх загиблих.

Ми шанували, шануємо і завжди будемо шанувати ратний патріотичний подвиг наших дідів і прадідів. І на доказ цього низько вклоняємося перед усіма ветеранами – як присутніми тут, на цьому священному місці,

так і перед тими, хто святкує на інших площах та вулицях України, чи хто вже не зміг вийти і відзначає цей день вдома.

Започатковуємо і нову традицію. Вчора вперше на державному рівні разом з усіма європейськими країнами ми відзначили День пам'яті та примирення. Щоби не забувати про жертви цієї страшної війни, в якій загинуло понад півсотні мільйонів людей в усіх країнах світу. Із яких майже кожен п'ятий, на жаль, – з України.

Одним із символів такого примирення стало урочисте засідання Верховної Ради, в якому брали участь і ветерани Червоної армії, і ветерани УПА. І знаєте, хто їх найбільшою мірою об'єднав? Присутні у тій же сесійній залі онуки та правнуки – українські воїни, які забезпечують існування нашої держави, захищаючи її від російської агресії. Так само як діди й прадіди захищали її в роки Другої світової.

Та найголовніші наші союзники – Збройні сили України, Національна гвардія, інші військові структури. І зараз на вірність Батьківщині урочисто присягу складатимуть ще 500 українських воїнів – молоде поповнення окремого полку Президента України та 101-ї окремої бригади охорони Генерального штабу Збройних сил України.

Хай назви нікого не збивають з пантелику. Воїни з цих підрозділів уже пройшли кризь

участь в АТО. І це ще один символ спадкоємності поколінь захисників Вітчизни, яку ми наочно спостерігаємо нині. Це наше свято зібрало разом і сивочолих ветеранів і, образно кажучи, ще безвусих хлопців, які, тим не менш, надзвичайно потужно, відповідно до традиції вже захищають Батьківщину.

Вірю, що військовослужбовці, які стоять у цьому строю, своєю сумлінною службою та відданістю Україні примножать славу своїх старших товаришів і своїх предків.

“ Ми гідно захищаємо свою країну, суверенітет та територіальну цілісність держави, її незалежність. І пам'ятаючи подвиг наших ветеранів, які визволили Україну понад 70 років тому, покажемо: ми перемогли окупантів тоді, переможемо і тепер!

Держава і народ тільки тоді мають майбутнє, коли вони спроможні надійно себе боронити. Це – висновок з усієї нашої історії.

У цій боротьбі за незалежність України підтримує увесь світ. Одним із проявів такої підтримки став широкий міжнародний бойкот сьогоднішнього парадів на Красній площі у Москві.

горнило війни на Донбасі. Так, за час проведення антитерористичної операції у ній взяли участь 476 військовослужбовців 101-ї бригади та 34 – з Окремого полку Президента. З них за мужність і героїзм дев'ятеро офіцерів, сержантів та солдатів відзначено високими державними нагородами.

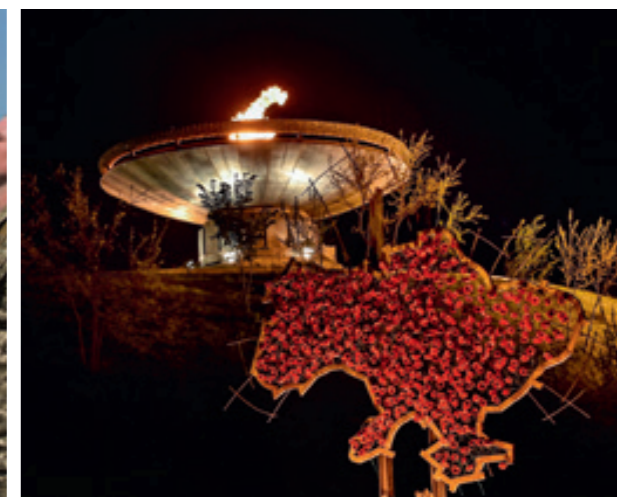
У частини військовослужбовців, які сьогодні присягають, рідні й близькі беруть

Дорогі молоді воїни!

Щохвилини та щомиті будьте готові захистити ваші родини, батьків і матерів, братів та сестер, рідні міста і села, захистити нашу з вами Україну.

Будьте гідними спадкоємцями героїв Другої світової війни!

У цей святковий день бажаю молодим воїнам, їхнім рідним і близьким міцного здоров'я,

широких життєвих горизонтів, насаги та сил у благородній справі служіння Батьківщині.

І щоб вгамувати хвилювання батьків, ще раз наголошую: за моїм наказом молоді призовники не направляються на службу в зону АТО. Четверта хвиля мобілізації, яка нещодавно звершилася, і п'ята, котра щойно почалася, концентруються на підборі старших, і головне, досвідчених і професійних кадрів.

І моя мрія як Президента – щоб наші воїни набували досвіду й майстерності в місцях постійної дислокації та на полігонах – в навчальних умовах, наближених до бойових, але не на справжній війні. Та не все, на жаль, залежить від нас.

І ми приймаємо цей виклик долі й гідно захищаємо свою країну, суверенітет та територіальну цілісність держави, її незалежність. І пам'ятаючи подвиг наших ветеранів, які визволили Україну понад

70 років тому, покажемо: ми перемогли окупантів тоді, переможемо і тепер!

Робив, роблю і робитиму все, що можливо і що неможливо, для того, щоб в Україні запанував мир.

І я в це вірю.

І це моє головне святкове побажання всім українцям.

Слава ветеранам!

Слава Збройним силам! К

PRESIDENT.GOV.UA, фото Миколи ЛАЗАРЕНКА, Михайла МАРКІВА та Михайла ПАЛІНЧАКА

МИ ПАМ'ЯТАЄМО!

Сімдесята річниця Перемоги стала для України датою переосмислення і набула цілком нового значення, адже історія повторилася – ми знову змушені боронити свою землю. Пам'ятаючи про самовідданий подвиг ветеранів Другої світової, нині вже їхні онуки стійко захищають українські рубежі. Цього року 9 травня в Україні офіційно названо Днем перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, а не у Великій Вітчизняній, як раніше. Водночас 8 травня стало Днем пам'яті і примирення. Це не знижує шанобливого ставлення до свята, а навпаки підкреслює важливість об'єднання всіх учасників тієї війни, засвідчує європеїзацію цієї традиції. Окрім того, пам'ять про тих, хто ціною власного життя захищав кордони нашої держави 70 років тому і переміг у страшній війні, надихає на подвиг і дає наснагу бійцям, які сьогодні тримають оборону на сході України.

Знагоди відзначення 70-ї річниці Перемоги над нацизмом, 8 та 9 травня в Адміністрації Державної прикордонної служби України та в усіх частинах і підрозділах прикордонного відомства відбулися традиційні урочисті заходи.

Керівництво та персонал Адміністрації ДПСУ вшанували пам'ять кожного прикордонника, загиблого під час другої світової війни, поклавши квіти до пам'ятника «Захисникам кордонів Вітчизни усіх поколінь» та меморіальних знаків.

Нинішні події в Україні тісно переплелися з минулим, мимоволі про-

водяться паралелі з далеким 1941 роком. Як і тоді, прикордонники першими прийняли на себе удар ворога, проте загроза прийшла вже з іншої, несподіваної для України сторони. Героїзм та мужність захисників батьківської землі нині ми спостерігаємо ледь не кожного дня і вшановуємо пам'ять усіх, хто віддав життя, захищаючи нашу рідну землю.

У День пам'яті і примирення в міжнародних пунктах пропуску відбулося символічне вшанування героїв війни. На кордоні з Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою українські прикордон-

ники разом з колегами із суміжних держав випустили у небо білих голубів, що символізують мир і свободу, вірність і щирість. Таким чином, охоронці європейських рубежів висловили повагу та віддали данину пам'яті усім борцям проти нацизму в Європі, учасникам українського визвольного руху та нинішнім захисникам Вітчизни. Білі птахи миру, що злетіли високо у небо, туди, де тепер безсмертні душі воїнів, загиблих за свободу, вкотре підтвердили – незабутній подвиг героїв-захисників живе в серцях людей.

Ми пам'ятаємо і це дає нам надію. **К**

Віктор НАЗАРЕНКО: «МИ СТВОРЮЄМО ПЕРШИЙ РУБІЖ БОЙОВОЇ ОХОРОНИ...»

Навчитися жити в умовах війни – справа не одного дня, іноді навіть не одного року. Переоцінка цінностей, зміна пріоритетів, невимовні страждання, неймовірна гордість за побратимів і, зрештою, – розуміння того, якою повинна бути твоя перемога. Всі ці етапи пройшли українські прикордонники. І хоча до повної перемоги сьогодні ще далеко – вони впевнені, що повернуть втрачений контроль над лінією державного кордону. Їхня служба на лінії розмежування у зоні проведення антитерористичної операції – куди красномовніший тому доказ. Напередодні Дня прикордонника ми спілкуємося про здобутки і втрати року гібридної війни з Головою Державної прикордонної служби України генерал-лейтенантом Віктором НАЗАРЕНКОМ.

– Вікторе Олександровичу, охарактеризуйте, будь ласка, сьогоднішні дії прикордонної служби у зоні АТО?
– Державна прикордонна служба в межах зони проведення АТО діє в руслі єдиного задуму штабу і у тісній взаємодії зі Збройними силами України,

Службою безпеки, МВС, Національною гвардією та іншими правоохоронними органами.

Відтоді, як розпочалась російська агресія, Державна прикордонна служба змінилася, і ми багато чого навчилися.

Нам вдалося вийти на визначені Президентом та штабом АТО рубежі і побудувати у смузі безпеки вздовж лінії бойових зіткнень надійну і ефективну систему оборони і контролю.

Сьогодні ми маємо необхідну зброю, бронетехніку, готові до дій у разі різкого загострення обстановки.

Наш персонал пройшов серйозну підготовку та мотивований ефективно виконувати поставлені завдання і захищати визначені рубежі.

Лише протягом 2015 року прикордонники в межах зони АТО затримали понад 180 осіб, причетних до діяльності НЗФ, виявили 25 одиниць зброї, понад 2600 одиниць боєприпасів, більше 11 млн грн готівкових коштів, які приховано провозилися через лінію розмежування, припинили незаконне переміщення товарів на суму майже 200 млн грн.

Запропонована система інженерно-технічного облаштування кордону відпрацьовувалася з врахуванням передового світового досвіду, а також напрацьовань вітчизняних інженерів та зброярів. У результаті Уряд затвердив проект, який складається з декількох ліній захисту та включає в себе інженерні та фортифікаційні споруди, технічні засоби контролю, а також засоби вогневого захисту. В першу чергу, така система дозволить здійснювати ефективний моніторинг та контроль за державним кордоном і фактично зводить нанівець ймовірність безконтрольного його порушення.

Звичайно, для дальньої артилерії та систем залпового вогню будь-які інженерні споруди – не перешкода. Так само як і для бронетехніки, якщо відбувається військове вторгнення. Та це стосується будь-якої країни світу, незалежно від того,

Нам вдалося вийти на визначені Президентом та штабом АТО рубежі і побудувати у смузі безпеки вздовж лінії бойових зіткнень надійну і ефективну систему оборони і контролю.

У першу чергу це результат високого патріотизму нашого персоналу та гострого відчуття обов'язку.

Так, залишається ще багато проблем, які нам потрібно вирішити. Практично щодня змінюється обстановка на сході країни, породжуючи нові виклики.

Проте я впевнений, що з такими професіоналами – справжніми патріотами, які зараз проходять службу у лавах Держприкордонслужби, ми зможемо успішно виконати усі поставлені завдання.

– Наскільки надійно захищені лінія розмежування у зоні АТО й державний рубіж на особливо небезпечних напрямках?

– Впродовж двох десятиліть незалежності України на кордоні з Росією не проводилося належне інженерне облаштування й укріплення позицій, оскільки вважалося, що це – наш стратегічний партнер, братська країна, і нападу зі сходу нічого й очікувати. Однак після анексії Криму стала зрозумілою хибність таких міркувань.

У березні-травні минулого року, попри всі спроби Держприкордонслужби завадити проникненню на територію України з Росії зброї, терористів, техніки, засобів терору – зробити це було вже практично неможливо.

Причинами були і відсутність належних інженерних споруд та перешкод для руху техніки і живої сили, і відсутність адекватних загрозам систем оперативного та технічного контролю за кордоном.

План заходів щодо інженерно-технічного облаштування українсько-російського державного кордону, територій, прилеглих до районів проведення антитерористичної операції та Автономної Республіки Крим, затверджений Урядом 15 травня, має на меті, поряд з іншим, вирішити і ці проблеми.

якого рівня захисту інженерні споруди зведені на її кордоні.

Ми створюємо перший рубіж бойової охорони, що виконуватиме функції прикриття кордону та захисту території держави і допоможе протистояти агресії на початковій стадії.

– Розкажіть докладніше про специфіку роботи прикордонників у зоні конфлікту?

– Відповідно до визначених Президентом України завдань, Державна прикордонна служба у смузі безпеки району бойових дій виконує комплекс функцій. Основні з них:

- у межах компетенції, ведення військових, оперативно-розшукових та режимних заходів;
- участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними групами, охороні та обороні об'єктів прикордонної інфраструктури;
- здійснення пропуску осіб і транспорту через визначені контрольні пункти в'їзду – виїзду.

Нині Державна прикордонна служба у смузі безпеки вздовж лінії бойових зіткнень здійснює пропуск осіб, транспорту і вантажів по п'яти дорожніх коридорах та шести контрольних пунктах в'їзду – виїзду.

Поза межами визначених коридорів режимні заходи здійснюються на 25 контрольних постах. Додатково для виконання завдань щодо контролю окремих напрямків, охорони решти ділянок відповідальності підрозділів ДПСУ, а також для протидії диверсійно-розвідувальним групам задіяно ще близько 150 прикордонних нарядів. Разом усі ці заходи і становлять основу системи безпеки у смузі вздовж лінії бойових зіткнень.

Щодо КПВВ у середньому перетинають до 10 тисяч осіб та 4 тисяч транспортних засобів.

Наше завдання – не допустити проникнення з окупованих територій терористів та інших представників НЗФ, провезення зброї, засобів диверсії, боєприпасів та інших заборонених предметів.

Хотів би наголосити, якщо на державному кордоні за недопущення незаконного переміщення товарів та вантажів поза межами пункту пропуску відповідає Державна прикордонна служба, то в зоні АТО за організацію системи протидії протиправній діяльності поза контрольними пунктами в'їзду – виїзду – керівництво визначених секторів. Державна прикордонна служба діє лише в межах своєї компетенції та визначених завдань.

– Чи задоволені Ви результатами 4-ї хвили мобілізації? Охоче йдуть мобілізовані до прикордонної служби?

Ми кардинально змінили систему забезпечення у відомстві. Сьогодні в її основі – рядовий прикордонник з його потребами та службовими інтересами.

– Відповідно до плану заходів, протягом четвертої хвили мобілізації до лав Державної прикордонної служби України прийнято близько 5 тисяч осіб, 650 з яких – офіцери. Загалом мобілізація пройшла без особливих порушень. Приємно відзначити, що значна кількість військовослужбовців, які прийшли до нас під час четвертої хвили, були добровольцями. Тобто ці люди – свідомі патріоти держави, які поповнили наші ряди за покликом серця. Зазначу, що з цієї категорії військовослужбовців легко працювати та виконувати завдання будь-якого рівня складності. В цілому таких – близько 30%.

Сьогодні тривають заходи п'ятої хвили мобілізації. Не можу розкривати усіх деталей цього процесу, зазначу лише, що план виконується, і що особливо приємно – кількість добровольців не зменшується.

– Як змінюватиметься система логістики служби? І чи спроможна держава зараз забезпечувати прикордонників уже без допомоги волонтерів?

– Безумовно, внесок українських волонтерів у справу захисту країни сьогодні важко переоцінити. Ці люди зробили неймовірне, адже в умовах, коли наша армія була фактично не готова до збройної агресії сусіда, вони у лічені дні забезпечили військових, у тому числі й прикордонників, усім необхідним: від шкарпеток до броньованих автомобілів.

Ось, для прикладу, на початок проведення АТО прикордонні підрозділи мали лише 524 броньовані машини. Кевларові шоломи тоді були просто розкішшю, але завдяки наполегливій роботі державних інституцій, волонтерів та міжнародно-технічній допомозі, у короткий термін таку критичну ситуацію вдалося виправити.

Нині наше відомство має понад 15,5 тис. броньованих машин не нижче 4-го класу захисту та понад 9 тис. кевларових кулезахисних шоломів. Та волонтери продовжують підтримувати «зелених кашкетів» і в такий спосіб здійснюють вагомий внесок у справу захисту рідних кордонів.

Хочу зазначити, що ускладнення військово-політичної обстановки в країні змусило нас діяти активніше та приймати нестандартні рішення. Це стосувалося і системи логістики. Ми кардинально змінили систему забезпечення у відомстві. Сьогодні в її основі – рядовий прикордонник з його потребами та службовими інтересами.

Зараз в епіцентрі нашої уваги, у першу чергу, підрозділи та військовослужбовці, які виконують завдання у зоні АТО. Вкрай важливо забезпечити хлопців зброєю та засобами захисту, броньованою технікою та тепловізорами, організувати їм безпечні та комфортні умови.

Завдяки Президенту, Уряду та Верховній Раді логістичні потреби у відомстві вже підкріплено фінансово. Так, на матеріально-технічне забезпечення поточного року передбачено 1 млрд 329,3 млн грн, що на 79,7 млн грн більше, аніж минулого року.

Окрім того, наразі ведеться робота щодо зміни зразків військової форми, враховуючи позитивний досвід країн-членів НАТО. Зараз у державі працює міжвідомча комісія, яка вже розробила єдиний зразок форми для військовослужбовців. Про належність до того чи іншого роду військ свідчитимуть знаки розрізнення.

– Розкажіть, будь ласка, яким чином прикордонна служба допомагає сім'ям прикордонників, які зникли безвісти?

– Історія кожного прикордонника, місцезнаходження якого не встановлено – це окрема трагедія, в якій усе тримається на промінчиках надії. Ми постійно підтримуємо зв'язок з родинами цих військовослужбовців. Щочетверга в режимі відеоселектора запрошуємо їх на наші наради. Використовуємо усі можливості для пошуку воїнів.

Часто самі родичі надають нам нову інформацію про можливе місцезнаходження наших військовослужбовців. Власне, єдине, чим ми дійсно можемо допомогти сім'ям хлопців, це повідомляти, чого вдалося досягти у процесі пошуку.

Наразі наша спеціальна робоча група тісно взаємодіє з «Офіцерським корпусом», який очолює Володимир Рубан, загальноукраїнською громадською організацією пошуковців спілки «Народна пам'ять», якою керує Ярослав Жилкін, та групою парламентарів Антитерористичного центру на чолі з Юрієм

Тандітом. Нещодавно залучили до цієї роботи і місію ОБСЄ.

Якщо є можливість, ми навіть встановлюємо негласні контакти з тими, хто опинився «по ту сторону барикад». Це вимушений крок заради встановлення істини та розшуку наших героїв. Завдяки спільним зусиллям на початку року вдалося визволити з полону й повернути додому старшину В'ячеслава Тимошенка. Тож промінчики надії продовжують світити. Залишається лише набратися терпіння і продовжувати цю непросту справу.

– На завершення нашої розмови хотілося б орієнтовно окреслити перспективи, які чи не найкраще характеризує стан фінансування Державної прикордонної служби.

– Державним бюджетом України на 2015 рік для Державної прикордонної служби України передбачено понад 4,5 млрд грн, з яких 93,7 млн грн – за рахунок спеціального фонду. Цього року видатки загального фонду бюджету збільшено на 616,1 млн грн, а це на понад 16% більше, ніж у 2014 році.

У цій структурі загального фонду бюджету видатки споживання становлять майже 3,84 млрд грн, а на видатки розвитку виділено 609 млн грн.

На 536,4 млн грн більше, ніж у 2014 році, зріс фонд оплати праці. Його нарахування у 2015 році становить 3 млрд 116,7 млн грн. Загалом це збільшення становить 20%.

Виділені кошти дозволять забезпечити виплату заробітної плати працівникам на рівні минулого року, збільшити розмір щомісячного грошового забезпечення військовослужбовців, порівняно з 2014 роком у середньому на 500 гривень кожному,

а також забезпечити протягом 2015 року призов за мобілізацією.

Як я вже казав, на матеріально-технічне забезпечення бюджетом цього року передбачено понад 1,3 млрд грн, що майже на 80 млн грн більше, порівняно з минулим. Це дозволить нам забезпечити особовий склад речовим майном, продуктами харчування, медикаментами, коштами на відрядження та переміщення. У підрозділі Держприкордонслужби ми зможемо поставити необхідну кількість паливно-мастильних матеріалів та оплатити комунальні послуги і зв'язок. Також кошти будуть направлені на утримання та придбання нової військової техніки та військового майна. Ми зможемо організувати реконструкцію наявного казарменого житлового фонду та будівництво нових житлових будинків для персоналу Держприкордонслужби (на це у 2015 році передбачено 60 млн грн).

Слід зауважити, що за січень-квітень цього року із загального фонду вже профінансовано 1279,6 млн грн від запланованого на цей період, що становить 100%.

– Напередодні Дня прикордонника хотілося б почути вітання з вуст очільника відомства, адже бойовий дух солдата багато в чому тримається на авторитеті та доброму слові командира.

– Всім українцям, і зокрема прикордонникам, хочу побажати, щоб у майбутньому ворожий чобіт не ступив на нашу рідну землю, щоб наші болісні втрати у сьогоднішньому конфлікті не збільшувалися, щоб наші люди завжди були готові дати відсіч загарбникам і нехай наших дітей береже Бог. Ми переможемо! к

ГУЧНА ТИША

Бойові зіткнення з диверсантами, підступні обстріли місць дислокації та блокпостів, провокації, ворожі агенти, вилазки терористів та масований потік контрабанди – все це і багато іншого – випробування, які кожного дня випадають на долю українських прикордонників. На лінії вогню навіть тиша звучить дуже голосно! Протягом квітня вздовж лінії розмежування поблизу районів Водяне, Кодема, Миколаївка, Мар'їнка, Велика Новосілка прикордонні наряди чи не щодня затримували до півсотні транспортних засобів, які без належних документів в об'їзд контрольно-пропускних пунктів намагалися провозити продукти харчування й товари народного вжитку. Уявити масштаб усього виявленого не просто, адже тільки за одну добу, 5 травня, один прикордонний наряд вздовж лінії розмежування затримав 15 таких транспортних засобів з товарами народного вжитку й металобрухтом на суму майже 2,4 мільйона гривень. Також під час здійснення заходів контролю на залізничних станціях «Волноваха», «Кривий Торець» охоронці кордону лише за останній місяць виявили 280 вагонів з вугіллям без супровідних документів. Далі детальніше...

2 КВІТНЯ близько 12:00 в районі н.п. Майорськ, що на Донеччині, відбулося бойове зіткнення між українськими прикордонниками і ворожими диверсантами. У результаті оперативних дій наряду переміщення ДРГ було зірване.

3 КВІТНЯ бойовики здійснили обстріл зі стрілецької зброї блокпоста «Майорськ». Постраждалих немає. Протягом доби терористи вели повітряну розвідку.

4 КВІТНЯ Поблизу н.п. Диліївка (Донецька обл.) в ході перевірки легкового автомобіля «Нива» затримали особу, яка, ймовірно, причетна до терористичної діяльності. Під час огляду чоловіка прикордонники виявили отримані ним нещодавно поранення лівого плеча та правого коліна, походження яких затриманий пояснити не зміг. Також на цій же ділянці відповідальності правоохоронці затримали громадянку України, яка їхала автомобілем з Горлівки до Дзержинська. У ході перевірки у неї виявили карту Донецької області з нанесеними відмітками, характер яких вона не змогла пояснити. Затриманих осіб передано співробітникам МВС у Донецькій області.

Терористи знову обстріляли блокпост «Майорськ». Цього разу вже з гранатометів. Разом з тим бойовики продовжували активно вести повітряну розвідку. Загалом правоохоронці зафіксували 12 БПЛА в районі н.п. Маріуполь, Сартана, Широкіне, Талаківка, Кирилівка, Зоря та Мирне.

На блокпосту «Золоте» прикордонники затримали двох осіб. Чоловіки прямували з території, підконтрольної терористам. Внаслідок перевірки з'ясувалося, що вони проходили «військову службу» в незаконних збройних формуваннях та мають відповідні посвідчення. Затримані виявили бажання мешкати на території, підконтрольній українській владі, оскільки останнім часом піддавалися фізичному насильству і не отримували заробітну платню.

6 КВІТНЯ

Прикордонники Донецького загону запобігли спробі можливого нападу на ВПС «Ялта».

У ніч з 6 на 7 квітня наряд цього підрозділу за допомогою тепловізора виявив двох невідомих, які йшли зі сторони прилеглої лісосмуги.

На вимогу зупинитися вони не відреагували, попереджувальні постріли змусили порушників різко змінити напрямок руху. Особовий склад підрозділу був піднятий за командою «До бою!». Місцевість, де були виявлені невідомі, була ретельно оглянута. Зараз тут збільшено кількість нарядів та посилено заходи безпеки.

На Луганщині відбулося бойове зіткнення з ДРГ терористів. Прикордонний наряд виявив близько десяти бойовиків у районі н.п. Камишне. Вони рухалися по залізничному полотну з боку н.п. Хрящівка. Правоохоронці миттєво відкрили вогонь та змусили ворога відступити.

У контрольному пункті «Чаплінка» прикордонники Херсонського загону затримали чоловіка, який прямував на материкову частину. Пред'явивши паспорт громадянина України, він помітно нервував, поведився зухвало, намагався прискорити процедуру оформлення. У зв'язку з цим було прийнято рішення про поглиблений огляд автомобіля, спільно з митниками. У ході перевірки автомобіля «ВАЗ» правоохоронці виявили камуфльований одяг, гумовий кийок, бінокль, плащ-накидку та тактичні окуляри. Крім того, власник намагався перевезти травматичний пістолет з двома магазинами, набой, ніж, пакунок, ймовірно, з наркотичною сировиною та велику кількість електронних носіїв. В особистих речах чоловіка знайдено паспорт громадянина Росії. Для встановлення усіх обставин «подорожі» затриманого передали співробітникам МВС.

7 КВІТНЯ

08 КВІТНЯ терористи вкотре обстріляли блокпост «Майорськ» зі стрілецької зброї.

9 КВІТНЯ обстріл блокпоста «Майорськ» знову повторився. Вогонь з гранатометів та стрілецької зброї бойовики цього разу відкрили ще й в районі блокпоста «Мар'їнка». Постраждалих серед прикордонників немає.

Протягом доби зафіксовано 19 безпілотників у районі н.п. Курахово, Георгіївка, Маріуполь, Кам'янськ, Станично-Луганське, Кримське, Талаківка. Ще два БПЛА прикордонники відстежили на межі з тимчасово окупованим Кримом та над морським портом Бердянська.

13 КВІТНЯ зі стрілецької зброї бойовики обстріляли блокпост «Золоте». На Луганщині та Донеччині зафіксовано роботу 33 безпілотників.

18 КВІТНЯ обстановка у зоні проведення антитерористичної операції залишалася напруженою. Вже протягом тижня терористи продовжують обстрілювати блокпост «Золоте».

19 КВІТНЯ обстріли українських прикордонних позицій продовжилися. Блокпости «Золоте» та «Майорськ» стали мішенню ворожих мінометів та стрілецької зброї. Ніхто з українських військових не постраждав.

21 КВІТНЯ

Терористи здійснили мінометний обстріл блокпоста «Майорськ».

У контрольному пункті «Курахово» прикордонники виявили підроблену перепустку. Її намагався використати житель н.п. Селідове. Чоловіка передали співробітникам МВС для з'ясування всіх обставин. Варто зазначити, що від початку року прикордонники виявили близько сотні підроблених перепусок.

28 КВІТНЯ

Терористи здійснили мінометний обстріл блокпоста «Золоте». Крім того, в тому ж районі розірвалося 5 мін. Серед українських військових постраждалих немає.

Загалом протягом доби було зафіксовано політ 26 безпілотників у межах Донецької та Луганської областей.

На Донеччині прикордонники затримали вантажний автомобіль Рено, що намагався проїхати на підконтрольну бойовикам територію поза контрольними пунктами в'їзду – виїзду. Вантажівка перевозила папір для виготовлення цигарок. Товар призначався для ДП «Тютюнова компанія «Хамадей», яка продовжує діяти на окупованій території у Донецьку. Діяльність цієї організації була зупинена Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України ще у січні нинішнього року, однак компанія продовжує працювати. Як виявилось, сировину для фабрики, що контролюється терористами, було виготовлено у Львові ТОВ «Львівський друкар». Про це свідчать товаросупровідні документи, що були у водія. Цікаво, що торгові марки цигарок «Хортиця» та «Біле сонце», для яких львівська друкарня виготовила папір, компанія «Хамадей» зареєструвала в Росії. Автомобіль затримано, а подальшою долею вантажу опікуватимуться співробітники фіскальної служби.

ГНУТОВЕ

23 КВІТНЯ

На Донеччині терористи здійснили мінометний обстріл контрольного пункту «Гнудове». Поблизу місця несення служби розірвалося 10 мін. Серед українських військових постраждалих немає.

На адміністративній межі з АР Крим прикордонним нарядом виявлено політ вертольоту Мі-8, попередньо ЗС РФ, який порушив повітряний простір України та згодом вилетів у зворотному напрямку. За цим фактом проводиться розслідування.

25 КВІТНЯ на Луганщині в пункті пропуску «Просяне» прикордонний наряд затримав громадянина України, можливо, причетного до сепаратизму. Чоловіка виявили під час перевірки документів пасажирів автобуса, що прямував з Северодонецька до Пскова. Інформація щодо підозрюваного була надана правоохоронними органами. Затриманого передали співробітникам МВС.

27 КВІТНЯ зі стрілецької зброї відкрили вогонь по позиціях прикордонних підрозділів у районі н.п. Дзержинськ, що на Донеччині. Обстріл вівся з лісосмуги. Військовослужбовці зайняли кругову оборону, після чого нападники відступили.

У контрольному пункті «Георгіївка» прикордонники затримали чоловіка, який намагався дати хабар. Під час здійснення пропуску до прикордонників звернувся водій рейсового автобуса, який прямував з Алчевська до Дніпропетровська. За безперешкодний проїзд пасажирів він запропонував правоохоронцям грошову винагороду. Громадянина затримали для складання кримінально-процесуальних документів, наразі його передали співробітникам МВС.

29 КВІТНЯ

Терористи зі стрілецької зброї та підствольних гранатометів вели вогонь по блокпосту «Золоте».

В Ясинуватському районі Донецької області прикордонники спільно зі співробітниками СБУ затримали двох чоловіків, які інформували бойовиків про розташування підрозділів ЗСУ та корегували вогонь артилерії терористів.

Терористи відкрили вогонь з АГС, мінометів та стрілецької зброї по блокпостах «Золоте» та «Майорськ». Міни розірвалися поблизу позицій військових. Прикордонники здійснили вогонь у відповідь та змусили ворога відступити.

У районі н.п. Новомихайлівка в одній з вантажівок прикордонники виявили майже 470 тис. гривень. Кошти намагалися приховати під панеллю приладів та обшивкою автомобіля.

Прикордонники Харківського загону в пункті пропуску «Гоптівка» затримали росіянина. Чоловік прямував через кордон пішки. У результаті перевірки в нього виявлено комплект медикаментів, речі першої необхідності, формений одяг, топографічні карти в електронному вигляді, ксерокопію військового квитка, а також записник з номерами телефонів, у якому було зазначено «Міністерство працевлаштування ДНР» та «Міністерство ДНР». 39-річному росіянину заборонили в'їзд на територію України на три роки та повернули в зворотному напрямку.

Вночі зі стрілецької зброї був обстріляний блокпост «Майорськ». Протягом доби було зафіксовано політ шести безпілотників, що проводили розвідку в межах Донецької та Луганської областей.

1 ТРАВНЯ

Прикордонники затримали втікача у міжнародному пункті пропуску «Гоптівка». 23-річний громадянин України, який розшукувався органами внутрішніх справ за крадіжку, намагався потрапити до РФ через пункт пропуску пішки. Правопорушника передали компетентним органам.

Прикордонники Луганського загону затримали місцевого мешканця, якого виявили у районі н.п. Мілове. При собі затриманий мав посвідчення батальйону спецпризначення «Леший». Встановлено, що він також брав участь в бойових діях у червні минулого року поблизу населених пунктів Щастя та Металіст, обіймав посаду розвідника-гранатометника у складі незаконного збройного формування. Затриманого було передано співробітникам МВС.

2 ТРАВНЯ

4 ТРАВНЯ

ДАРИ МОРІВ

З приходом весни розпочався період нересту риби, тож у зв'язку з цим активувалися і браконьєри. Правоохоронці Донецького, Бердянського та Херсонського загонів спільно з представниками Держрибоохорони та правоохоронними органами затримали чимало тих, хто займався промислом креветки та бичка на узбережжях Чорного та Азовського морів на маломірних плавзасобах за допомогою заборонених знарядь вилову – сіток, креветкових ятерів, донних пасток, драг. Сума протягом місяця завданих державі збитків становить понад 1 мільйон 654 тис. гривень.

ЖАДАНІ ТА ВТРАЧЕНІ

Під час перевірки потяга «Одеса – Москва» прикордонники Сумського загону виявили партію гаджетів, замасковану в конструктивних особливостях вагонів, – 71 пакунок зі смартфонами iPhone 6, iPhone 6+, iPhone 5S та планшетами iPad mini. Власником товару виявився громадянин України. Конфіскація з попередньою вартістю 980 тис. гривень передано представникам фіскальної служби.

Завдяки пильності прикордонників та співробітників митної служби вдалося попередити нелегальне перевезення через державний кордон України традиційних видів контрабандної продукції. Протягом квітня на кордоні зупинено незаконне переміщення кількох сотень літрів спирту та горілчаних виробів. Найбільші партії товарів виявили прикордонники Сумського загону. Спочатку вони затримали громадянина України, який переносив з Росії ящики зі спиртом, загалом було вилучено та передано представникам Державної фіскальної служби 495 л спирту. Ще одну партію виявили прикордонники Сумського загону та працівники митниці на кордоні з Росією у пункті пропуску «Зернове». Громадянин України перевозив у рундуках дев'ятьох купе потяга «Москва – Миколаїв» 41 п'ятилітрову каністру зі спиртом. Згодом на ділянці відповідальності ВПС «Білопілля» прикордонники затримали зловмисника, який намагався перемістити ящики з 300 л контрабандного спирту у пішому порядку з території РФ.

ЗА НАВОДКОЮ

Майже 54 тис. пігулок димедролу, за інформацією, що надійшла від співробітників СБУ, виявили прикордонники Бердянського загону та працівники митниці. Медичні препарати наркотичної дії було знайдено під час спільного огляду автомобіля марки «Деу Ланос» у контрольному пункті «Чонгар». Транспортний засіб та громадянина України не пропущено через адміністративну межу, а для з'ясування усіх деталей правопорушення передано співробітникам СБУ. Так само у пункті пропуску «Чаплинка», що на адмінмежі з Кримом, попереджені прикордонники Херсонського загону вже чекали на громадянку України, яка перевозила наркотичні речовини. Внаслідок перевірки у жительки Сімферополя було знайдено пачку прального порошку, у якому кримчанка приховала пакет з 500 г речовини жовтого кольору, ймовірно, амфетаміну. Зловмисницю передали співробітникам Каланчацького РВ УМВС для подальшої перевірки.

На адміністративній межі з Кримом також зафіксовано подібне правопорушення. Прикордонники Херсонського загону у контрольному пункті «Каланчак» спільно з митниками, затримали громадянина України, який під виглядом «омивача для скла автомобілів» перевозив 10 тис. л спирту. Натомість прикордонники відділу «Мілове» Луганського загону затримали автомобіль з вантажем приблизно 1500 л спирту. Попередньо встановлено, що спирт громадянин України планував переміщувати до тилових районів України. Крім того, на ділянці відповідальності Луганського загону прикордонники та працівники фіскальної служби виявили цілу базу вже готових алкогольних виробів. Внаслідок перевірки приватного помешкання було вилучено 27 тис. пляшок спиртних напоїв – горілки, коньяку, вина та лікеру – на суму близько 500 тис. гривень. Встановлено, що ліцензії на зберігання цієї продукції немає, крім того, є підозра щодо підробки товаросупровідних документів.

СПЛИВАЄ ГОТІВКА

«Урожайним» для силовиків із контрольного пункту в'їзду – виїзду «Георгіївка», що на лінії розмежування між силами АТО та бойовиками, став кінець квітня. Саме там намагалися переміщувати значну кількість валюти. Близько 6,6 млн гривень правоохоронці виявили під час поглибленого огляду мікроавтобуса «Фольксваген», який прямував з Макіївки до Слов'янська. Ще 370 тис. гривень приховала в дорожній сумці одна з пасажирок рейсового автобуса «Сніжне – Харків». У багажному від-

діленні іншого рейсового автобуса, що прямував зі Сніжного до Енергодара, знайдено два поліетиленових пакети з 952 тис. гривень. У контрольному пункті в'їзду – виїзду «Курахово», який теж функціонує на лінії розмежування, у мешканця Донеччини вилучено 375 тис. гривень, які він перевозив під заднім сидінням легковика «Деу» з окупованої території до Дніпропетровська. Усі згадані кошти встановленим порядком передано компетентним органам.

З ПОЧАТКУ РОКУ В ЗОНІ АТО ПРИКОРДОННИКИ ВІЯВИЛИ ТА ЗАТРИМАЛИ НЕЗАКОННО ПЕРЕМІЩЕННЯ ВАНТАЖІВ НА 280 МЛН ГРИВЕНЬ.

ТЮТЮН НА МІЛЬЙОНИ

На південному кордоні наприкінці квітня було виявлено кілька значних партій контрабанди тютюнових виробів. Так, в Одеському морському торговельному порту оперативні працівники Одеського загону спільно з представниками фіскальної служби виявили контрабанду 1,5 млн пачок сигарет на суму більш, ніж 36 млн гривень. Вантаж слідував морським шляхом з Об'єднаних Арабських Еміратів під виглядом товарів народного споживання. За цим фактом розпочато кримінальне провадження. У свою чергу прикордонники Херсонського загону спільно з працівниками митниці у контрольному пункті «Каланчак» виявили приховані 65 блоків сигарет різних марок на суму 11 тис. гривень. Їх перевозив громадянин України під обшивкою мікроавтобуса «Мерседес», прямуючи із Херсона до Сімферополя. Крім того, понад 1200 пачок сигарет вилучено на кордоні з Польщею у ще одного нашого співвітчизника. Прикордонники відділу «Шегині» Мостиського загону спільно з працівниками митниці виявили товар під обшивкою дверця та панелі приладів автомобіля «Мерседес».

НЕВІДПОВІДНОСТІ

На українсько-російському кордоні співробітники Держприкордонслужби затримали два автомобілі, якими громадяни України намагалися незаконно перемістити паливно-мастильні матеріали. Під час огляду автомобіля «Рено» у пункті пропуску «Плетенівка» прикордонники Харківського загону виявили ємності з 580 л дизельного палива. А в пункті пропуску «Юнаківка» прикордонники Сумського загону помітили невідповідність ємності паливного бака автомобіля «Фольксваген» 2001 року випуску з даними технічного паспорта. Автомобіль затримали, ведеться додаткова перевірка.

ПРИНАДНЕ КАМІННЯ

Під час перевірки прилеглої до кордону території неподалік н.п. Середина-Буда правоохоронці Сумського загону зупинили «Форд», де двоє громадян України перевозили без документів у 10 поліетиленових пакунках близько 50 кг бурштину. Попередньо він оцінений у півтора мільйона гривень. Стосовно цього правопорушення тривають процесуальні дії. Коштовний камінь виявили також прикордонники Харківського загону спільно з працівниками митниці у пункті пропуску «Гоптівка». У сидінні мікроавтобуса «Фольксваген» українець намагався перевезти до Росії понад 8 кг бурштину.

МЕТАЛОБРУХТ З АТО

На Донеччині прикордонники затримали майже 1580 тонн металобрухту з території, підконтрольної незаконним збройним формуванням. Під час перевірки вантажного поїзда із 36 вагонами металобрухту, який прямував від Ясинуватої до Краматорська, на залізничній станції «Кривий Торець», що в селищі Новгородське, охоронці рубежу виявили відсутність будь-яких документів на вантаж. Прикордонники Донецького загону запобігли ще одній спробі незаконного переміщення подібного вантажу. У контрольний пункт «Кальчик» з боку села Чермалик прибув наш співвітчизник на автомобілі «КамАЗ» із металобрухтом. Перевірка встановила невідповідність вантажу товаросупровідним документам.

У контрольному пункті «Каланчак», що на адмінмежі з Кримом, правоохоронці Херсонського загону під час перевірки двох автомобілів «Івеко» та «Сканія», якими наші співвітчизники перевозили 38 тонн граніту, виявили подвійні пакети документів на вантаж. Тут же затримали й автомобіль «Рено», яким до півострова за підробленими товаросупровідними документами доставлялося 16 тонн ґрунтової суміші.

Подвійний пакет документів на меблі 39 найменувань, що перевозилися на вантажівці «Вольво» із Києва до Сімферополя, виявили прикордонники Херсонського загону та працівники митниці у контрольному пункті в'їзду – виїзду «Чаплинка».

БУДІВНИЦТВО СКАСОВУЄТЬСЯ

ПРИКОРДОННИКИ ОДЕСЬКОГО ЗАГОНУ ВІЯВИЛИ КОНТРАБАНДУ – 1,5 МЛН ПАЧОК СИГАРЕТ НА СУМУ БІЛЬШ, НІЖ 36 МЛН ГРИВЕНЬ.

ПРОДУКТИ У ЦІНІ

Сумським прикордонникам останнім часом «щастить» на партії продуктів харчування. Показовими є затримані партії сиру, ліверу, горіхів та нашого стратегічного продукту – сала. Так, за кілька кілометрів від кордону співробітники відділу «Краснопілля» зупинили для перевірки вантажний автомобіль «МАН». Наш співвітчизник перевозив на ньому без документів понад 10 тонн сиру. Вантаж мав надійти на одну з баз, розташовану в населеному пункті Краснопілля, для подальшого розфасування на дрібні партії та переміщення на територію Росії. Сума оцінки вилученого та переданого працівникам митниці товару становить понад 560 тис. гривень.

Півтонни сала у мішках на березі річки Ворскла виявив наряд відділу «Велика Писарівка», оглядаючи територію неподалік н.п. Олександрівка. Вантаж, який, вочевидь, готувався до відправки у Росію, вилучили. Ще одному нашому співвітчизникові завадили перемістити на УАЗику через держкордон близько тонни сала правоохоронці відділу «Краснопілля».

На ділянці відділу «Красноільськ» на перехресті доріг напрямку «Грабовське – Краснопілля – Хмельківка» правоохоронці затримали «Мерседес» із 3,5 тоннами чищених горіхів. Надати документи на товар водій не зміг.

Прикордонники відділу «Біловодськ» Луганського загону неподалік н.п. Городище Біловодського району за кілометр від лінії рубежу затримали мікроавтобус «Мерседес» української реєстрації, яким двоє наших співвітчизників перевозили без належних документів чотири тонни яловичини. **К**

«ЗОЛОТЕ ДНО» ЧИ «НЕБЕЗПЕЧНИЙ НУЛЬ»

Це шахтарське містечко Попаснянського району не дарма назвали Золотим. Ще за імперських часів відомий рудознавець (геолог) Григорій Капустін назвав тутешні надра золотим дном через великі поклади кам'яного вугілля. Щоправда, за результатами своєї експедиції на Донбас 1723 року, він отримав не премію, а тюремну камеру. Ні, не за те, що зразки добутого ним вугілля нібито не мали корисних властивостей, а за те, що він приховав листа про зловживання місцевих чиновників. Зовсім скоро Капустіна звільнили з-під варти, але наступну експедицію очолив уже англієць Грегорі Ніксон. У XIX столітті місцева шахта встигла побувати навіть у власності французів та бельгійців. А з 12 липня 1942-го до 3 вересня 43-го місто знаходилось під німецькою окупацією...

Проводити паралелі із подіями давнини може й не варто, занадто багато води витекло з тутешньої Камишевахи за сотні років, однак певна спадковість у сьогоденній ситуації довкола Золотого все ж таки прослідковується...

Сьогодні тут проходить лінія розмежування збройного конфлікту на Сході України. Саме містечко – контрольоване українською владою, однак терористи впритул наближаються до позицій українських вояків, чи не щодня обстрілюючи їх з різних видів зброї, часом не гребуючи навіть забороненою Мінськими домовленостями.

Диверсійно-розвідувальні групи противника тут часті «гості». Наші клопочуться аби лишень не пустити їх «на поріг»... Поки що вдається. А ще, нерозумні «сусіди» щовечора грають українським воякам «колискові» на всьому, що під руку

потрапляє. Наші «відігруються» у разі потреби, на тому й розходяться – вдивлятися у непроглядну темряву до наступного світанку.

Запитаєте, навіщо терористам те «золото»? Відповідь буде банальною – шахти, залізниця, дорога.

Нам довелося побувати на одному з тутешніх блокпостів на передовій, де несуть службу прикордонники.

Прибуваємо до КРП близько 12-ї. Окрім використання звичних засобів персонального захисту нам одразу радять бути дуже уважними, не баритися довго на одному місці й максималь-

но використовувати наявні інженерні споруди та природні засоби маскування під час пересування.

Старший зміни прикордонних нарядів проводить нас до захищених позицій аби розповісти про особливості служби на цій ділянці. Холоднокровний, спокійний, виважений, він зовсім не вписується у стереотип молодого офіцера, котрий, як то кажуть, не нюхав пороху і зопалу може утнути щось не те. Війна у нього тут щовечора і щоранку, іноді й посеред білого дня. Бойовики гатять по сусідній Катеринівці, аби наші вояки не могли там як слід закріпитися. Разом з тим не оминають і прикордонний блокпост. Охоронцям рубежу, які зобов'язані контролювати потік осіб та транспорту з непідконтрольної території, доводиться припиняти рух, піклуватися про безпеку громадян, давати вогневу відсіч ворогу. Одним словом – не нудьгують.

У перервах між війною, службою і коротким двогодинним сном – інженерне облаштування. Правило «Добре закопався – вижив» тут ніхто не відміняв. Та й добре облаштовані вогневі позиції поки що нікому не завадили – навпаки, дозволяють тримати противника на дистанції.

Ще декілька хвилин і ми перетворюємося на свідків того, про що кожного дня читаємо у зведеннях РНБО. Спочатку чуємо короткі автоматні черги з боку терористів, коротка тиша, знову

декілька черг, за кілька секунд наші «збройники» (вояки ЗСУ), які стоять неподалік, дають відповідь із кулемета, далі у хід з обох сторін йдуть ВОГи (осколкові постріли із підствольних гранатометів). Чекаємо короткої паузи, переміщуємось з-за бетонних укріплень до бліндажа, рух через КРП припинено, підрозділ діє за командою: «До бою!». Неподалік падає ворожий заряд з РПГ... За декілька хвилин вогонь вщухає. На щастя, всі живі-здорові, прикордонний підрозділ – без втрат, суміжні – теж у нормі.

Після нетривалої вогневої «паузи» життя поступово повертається у звичне русло, хіба що, як кажуть наші, стає дедалі складніше зрозуміти що тут звичніше – тиша чи стрілянина.

Попри небезпеку щодня контрольний пост перетинають до двохсот автомобілів, ворожі снайпери беруться за інструмент ближче до сьомої вечора, коли потік спадає, і тримають українських прикордонників у напруженні щонайменше до першої години ночі. Зранку теж «працюють» переважно до появи на КРП цивільних, принаймні намагаються не наразити їх на небезпеку. Проте трапляються й такі дні як сьогоднішній. Чому вони раптом вирішили постріляти? Адже за лічені хвилини до вогневої перепалки через блокпост проїхала маршрутка з пасажирами.

Тим не менше місцеві мешканці добре ставляться до українських прикордонників, бо мають із ким порівнювати. Отже, і допомагають хто чим може. Однак чекати на швидке завершення конфлікту навіть завдяки спільним зусиллям поки що не доводиться, адже сьогодні хтось намагається перетворити це «золоте дно» з вугільного на контрабандне.

За день до нашого приїзду охоронці рубежу безпосередньо на КРП затримали дві вантажівки з лікєро-горілчаними напоями, які прямували на

непідконтрольну територію з повним переліком порушень. А напередодні 9 травня тут був справжній аншлаг. Неподалік Золотого прикордонний наряд під час рейдових дій виявив

непідконтрольну територію з повним переліком порушень. А напередодні 9 травня тут був справжній аншлаг. Неподалік Золотого прикордонний наряд під час рейдових дій виявив

НАПЕРЕДОДНІ 9 ТРАВНЯ ТУТ БУВ СПРАВЖНІЙ АНШЛАГ. НЕПОДАЛІК ЗОЛОТОГО ПРИКОРДОННИЙ НАРЯД ПІД ЧАС РЕЙДОВИХ ДІЙ ВИЯВИВ ЗНАЧНЕ СКУПЧЕННЯ ВАНТАЖНИХ АВТОМОБІЛІВ ТА МІКРОАВТОБУСІВ. БІЛЬШЕ 150 АВТІВОК З ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ І ТОВАРАМИ ПОВСЯКДЕННОГО ВЖИТКУ ГОТУВАЛИСЯ ДО ПЕРЕМЩЕННЯ НА ТЕРИТОРІЮ ПІДКОНТРОЛЬНУ НЗФ.

значне скупчення вантажних автомобілів та мікроавтобусів. Більше 150 автівок з продуктами харчування і товарами повсякденного вжитку готувалися до переміщення на територію підконтрольну НЗФ. Про цей факт «зелені кашкети» одразу ж поінформували співробітників СБУ, МВС, фіскальної служби та військовослужбовців ЗСУ, а в районі об'їзних

рочних заходів. Частина автомобілів доправили на контрольний пункт в'їзду-виїзду «Лисичанськ», інша залишилася під охороною.

Розвивати думки на тему – хто, куди, коли і з якої причини стріляє – далі вже недоречно. Війна триває... к

ДМИТРО СЛИВНИЙ,
ФОТО АВТОРА

ПІДГЛЯНУТИ З НЕБА

Триває обстріл. Аби ухилитися від удару, підрозділу слід переміститися буквально на кілька кілометрів. Та чи правильно обрано напрямок, ніхто напевно не знає. Є розвіддані, але обстановка мінлива. Що чекає на бійців: успіх маневру чи вірна смерть? Вкрай потрібна інформація про те, що коїться саме зараз і саме у визначеному квадраті. Час вирішує все. За 10 хвилин може бути запізно...

Літаки-безпілотники стали чи не ключовим компонентом сучасних військових операцій на сході України. Дрони мають змогу літати над театром воєнних дій, виконуючи зйомку місцевості та передаючи дані. Як це не прикро, для північного сусіда-агресора безпілотники – буденність, для нас же за дронами – майбутнє. Проте не таке вже й далеке.

У світі останніх подій довгоочікуваною та втішною стала новина, що на базі Навчального центру підготовки молодших спеціалістів ДПСУ 20 квітня стартували курси операторів безпілотних літальних апаратів. Прикордонники у цьому сенсі – піонери серед силових структур нашої країни. Незабаром стануть дипломованими операторами дронів першопрохідці – курсанти початкового набору з усіх регіонів України. Звичайний курс з керування БПЛА триває не один місяць, проте в Оршанці навчання прискорене, бо такого інтенсиву потребує напружена обстановка в зоні конфлікту.

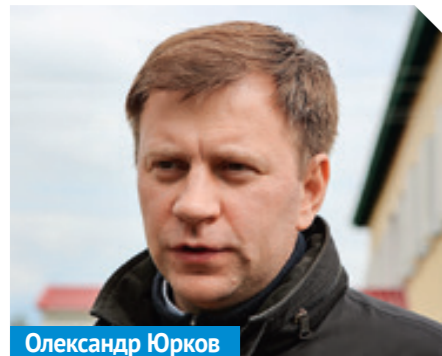
Безпілотні авіаційні комплекси – обладнання сучасне й вельми дороге, тож для роботи з ним необхідна якісна підготовка. Щоб керувати таким апаратом, фахівець насамперед має пройти віртуальні навчання, «налітавши» чимало годин на авіасимуляторі. В оршанецькому Центрі для цього створено клас, оснащений шістьма тренажерами для польотів, а у перспективі їх буде вісім.

НАВИЧКИ ПІЛОТУВАННЯ ПРИКОРДОННИКИ ПРОХОДЯТЬ ПОЕТАПНО. ПІСЛЯ ЗАСВОЄННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ЧАСТИНИ МАЙБУТНІ СПЕЦІАЛІСТИ ВЧАТЬСЯ КЕРУВАТИ АПАРАТАМИ НА ПОЛІГОНІ.

Допомогли у цьому, надавши безкоштовне обладнання, волонтери – представники ТОВ «Аквасервіс». Керівник компанії Олександр Юрков про цю ініціативу зазначив: «Ми живемо у час новітніх технологій і розуміємо, що цей напрям, певно, той вихід, який можемо запропонувати для уникнення людських втрат на війні. Техніка може зламатися, її можна замінити, але це не так

Олександр Юрков

боляче, аніж тоді, коли гинуть люди. Більш того, війна колись закінчиться, а ті навички, що отримуватимуть прикордонники, знадобляться їм і надалі для охорони рубежів».

Курсанти, які керують умовним польотом дрона, розповідають, що на моніторі все відповідає реальним умовам. До того ж такі авіасимулятори, як зазначає начальник авіаційного управління Адміністрації Держприкордонслужби генерал-майор Микола Тепан, необхідні, бо зменшують кількість невдалих польотів: «Треба відпрацювати моторні функції десятки годин. Завдячуючи нашим благодійникам, така програма існує. І, сподіваюся, авіаційна техніка, яка потрапить у руки майбутніх операторів, буде ефективно використовуватися».

Навички пілотування прикордонники проходять поетапно. Після засвоєння теоретичної частини майбутні спеціалісти вчаться керувати апаратами на полігоні. Попервах їм досить складно опанувати дрона. Та їм допомагають досвідчені інструктори – фанати своєї справи. До речі, вони захоплюються авіамоделюванням з дитинства і охоче діляться своїм досвідом. «У навчальному класі є три апарати, є безпілотники і на полігонах. Усе літає, працює і діє», – роз-

уп'ятеро. А втратите зв'язок із дроном – не біда. Він повертається на місце запуску».

До речі, досить складно запрограмувати пульт для дрона. З цього приводу інструктор Олександр Маломуж каже, щоб його відкалібрувати, треба мати певні знання: «Спеціа-

У ПРИКОРДОННОМУ ВІДОМСТВІ СУЧАСНІ ЗАСОБИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ РОЗВІДКИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ОБ'ЄКТАМИ ЗДАТНІ ЗНАЧНО ПІДВИЩИТИ ЕФЕКТИВНІСТЬ УСІХ ДІЙ. ТОМУ ВОЧЕВИДЬ ЇХ ПОТРІБНО АКТИВНІШЕ ЗАЛУЧАТИ, ЩОБ ВОНИ СЛУЖИЛИ І БУЛИ КОРИСНИМИ.

Юрій Паршуков

лістів, які «прописують» пульти, мало. Вишівських випускників такого профілю не існує. Людина повинна мати інженерний фах, а також любити цю професію. Такий собі симбіоз інженера-комп'ютерника і прихильника авіа-техніки в одній особі. «Априорі не існує й універсального безпілотника, який, як багатьом здається, може акумулювати чимало усіляких функцій. Залежно від поставленого завдання, апарат оснащується певною «начинкою».

Якщо, наприклад, актуальним є моніторинг місцевості, акцент робиться на якісних камерах спостереження. За сорок хвилин польотного часу апарат може подолати близько 15 – 20 кілометрів і вдало виконати свою функцію. Бортова камера записує зображення, яке паралельно передається на монітор. На ньому при детальному розгляді чи стоп-кадрі можна виявити всі наземні об'єкти, навіть замасковані. Якщо, скажімо, необхідно здійснити нічні вильоти, на борт безпілотника ставиться тепловізор».

Зараз навчання операторів БПЛА проводиться без вихідних, це експериментальний курс. Згодом схема навчання операторів дронів, можливо, коригуватиметься, адже доволі проблематично стисло викласти чималий обсяг інформації. Тим більше, курсантам складно засвоїти його нашвидку.

«Надалі це будуть постійно діючі курси. Ми маємо програму розвитку системи повітряного моніторингу з використанням безпілотних літальних апаратів. Вона передбачає закупівлю достатньої кількості такої техніки. Тому потреба в цих курсах не зникне», – розповідає старший офіцер з експлуатації радіоелектронного устаткування – інспектор інженерно-авіаційного відділу Адміністрації Держприкордонслужби підполковник Юрій Паршуков.

У прикордонному відомстві сучасні засоби для ведення розвідки і спостережен-

Микола Тепан

використовуємо саме на закупівлю безпілотників. На жаль, раніше в Україні не було цілісного виробництва готової продукції, яка відповідала б прикордонним потребам. Сьогодні у виробників практично готовий цикл зі створення різних типів літальних апаратів. Нині Держприкордонслужба перебуває в процесі тендеру із закупівлі цих безпілотників. Передусім масовими для підрозділів стануть апарати з гарантованим ресурсом в одну годину польоту. Вони «працюватимуть» вдень і вночі та дозволять, як мінімум, із двох каналів – тепловізійного

БЕЗПІЛОТНІ АВІАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ – ОБЛАДНАННЯ СУЧАСНЕ Й ВЕЛЬМИ ДОРОГЕ, ТОЖ ДЛЯ РОБОТИ З НИМ НЕОБХІДНА ЯКІСНА ПІДГОТОВКА. ЩОБ КЕРУВАТИ ТАКИМ АПАРАТОМ, ФАХІВЕЦЬ НАСАМПЕРЕД МАЄ ПРОЙТИ ВІРТУАЛЬНІ НАВЧАННЯ, «НАЛІТАВШИ» ЧИМАЛО ГОДИН НА АВІАСИМУЛЯТОРІ.

ня за об'єктами здатні значно підвищити ефективність усіх дій. Тому вочевидь їх потрібно активніше залучати, щоб вони служили і були корисними. Вже цього року влітку на озброєння прикордонних підрозділів мають надійти БПЛА, завдяки яким стане можливим покращити якість охорони рубежу, своєчасно відрегулювати на посягання агресора та ефективно протидіяти діяльності диверсійно-розвідувальних груп.

«Ми розуміємо роль і важливість розвитку безпілотної авіації, тому дві третини коштів, виділених для прикордонної авіації,

та відео – розвідати, зафіксувати, ідентифікувати порушника», – розповідає генерал-майор Микола Тепан.

Курсанти вже дечого навчилися, але, щоб стати справжніми фахівцями безпілотної авіації, їм об'єктивно треба ще навчатися й навчатися. Знання, отримані на курсах операторів дронів, мають надію військовий, котрі зібралися з усього українського кордону, істотно допоможуть у службі. Після завершення навчання на хлопців чекають іспити, потім вони повернуться до місць несення служби. Вони готові до того, що їм, можливо, доведеться застосувати набуті знання і в зоні АТО. К

Тетяна ФІЛІПЕНКО,
фото автора

Я ВЖЕ НЕ БОЮСЯ...

Погожого весняного дня вона сидить на лаві неподалік від довготривалої оборонної точки на КПВВ «Гнутове», чекаючи на свого брата. Він саме має приїхати, аби отримати перепустку, і заодно забрати її до рідного Красноармійського. Всі її діти й онуки живуть у Маріуполі. Дітвора до бабусі тепер не відпускають, боячись обстрілів, а їй вже байдуже. Вона збирається і їде, незважаючи на іноді багатогодинні очікування на блокпостах, попри те, що часом доводиться доїжджати до сусіднього з блокпостом села, а далі йти пішки. Вона їде, бо не може уявити життя без своїх рідних, а ще...

Мимоволі сідаю поруч, аби трішки перепочити від біганини з фотокамерою по позиціях охоронців кордону, та раптово підводжусь, почувши відлуння вибуху за декілька кілометрів від КПВВ. Вона ж – цілковитий спокій, але привід для обговорення з'являється сам собою.

– Я вже не боюся, – розповідає Галина Олександрівна, – оце саме повертаюсь із похорону. Поховала у Маріуполі одного зі своїх братів, царство йому небесне. Сумно... Мабуть більше від того, що всі мої родичі, які пішли з життя раніше, навряд чи витримали б увесь той безлад, що коїться тепер.

Дивуюсь її щирій українській мові.

– А що ж тут дивного, – продовжує бабуся, – я все життя прожила у своєму рідному селі, яке і споконвіку було українське, а як після Великої Вітчизняної приїхали переселенці з Галичини, їх тоді навмисне перевозили, бо

„ ХТО ЙОГО ОЦЕ ТАКЕ ПРИДУМАВ, ЯКІСЬ БАНДЕРІВЦІ, ТА МИ З ТИМИ БАНДЕРІВЦЯМИ ВІК ПРОЖИЛИ У МИРІ ТА ЗЛАГОДІ. А СКІЛЬКИ ВОНО ВЖЕ ЖИТТІВ ОЦЕ ВСЕ ЗАБРАЛО, СКІЛЬКИ МОЛОДИХ, ЩО ЇМ БИ ЩЕ ЖИТИ І ЖИТИ.

границю рівняли, то й взагалі. Все перемішалось, всі пережилися, породичалися. І вже хіба сперсердя один кум до іншого, полаявшись за якусь дрібницю, могли сказати одне одному – от же ж ти западенець, а той йому у відповідь – а ти москаль. А наступного ранку, ніби нічого й не було – йшли разом у поле працювати, забувши про вчорашнє. Мій батько усе життя працював трактористом, у нього напарник був із заходу, то коли батько помер, той кілька днів за ним плавав, такі вони друзі були. А тепер що? Хто його оце таке придумав, якісь бандерівці, та ми з тими бандерівцями вік прожили у мирі та злагоді. А скільки воно вже життів оце все забрало, скільки молодих, що їм би ще жити і жити. Тільки те й роблять: то одні до других стріляють, а ті тоді їм у відповідь, то навпаки, а ми тільки й ховаємось як можемо. А незручності які, хіба вже нам з нашим здоров'ям таке переживати?

– А із грішми як, з продуктами?

– Дуже вже ми втомилися від усіх цих блокпостів, від усіх цих перепусток, щоб їх зробити, треба було їхати у Маріуполь, а як з цими електронними буде, може трохи скоріше, бачите які черги машин стоять? Пенсії довго не платили, прийшлося їхати до дітей оформляти пенсію, банкомати тут ніякі не працюють, щоб зняти пенсію теж їдуть через блокпости. У нас дехто вже оформив пенсії в рублях.

– Більші, ніж українські?

– Та які там більші. Такі ж самі тільки по курсу один до двох. Як була у тебе тисяча, то тепер стало дві в рублях. Так і в магазинах пишуть – ціна 10 гривень або 20 рублів. А ціни піднялись непомірно. Постачальників же не пускають у зону АТО, і в нас ціни в три рази дорожчі, ніж у Маріуполі. Як тут картопля 3,80 коштує, а в нас вона по 10. Як тут цукор по 11, а в нас – 18, а був і 35 гривень. А пенсія, яка була – така і є.

– На російську не хотіли перейти, щоб хоч не їздити туди-сюди?

– А нащо воно мені? Я все життя в Україні прожила, мої батьки в Україні прожили, мої діди, мої прадіди. І як мені не їздити, якщо у мене всі діти, всі онуки у Маріуполі. І знаєте, хто б там що не казав, я у своєму селі Росію не бачила. Я вже стара, мені нема від кого що ховати, чи кому щось брехати, але Росії не бачила. У нас пів-району пішли у «ДНР», бо сиділи собі без роботи та й пішли. А хто його придумав, щоб один в одного стрілять? Я думаю, що все це штучне, ніколи тієї ворожнечі не було. Я вам бажаю, діти мої, щоб скоріше навели ви тут порядок, і щоб уся оця війна скінчилася.

За кілька хвилин ми розійшлися по різні боки лінії розмежування... К

Дмитро СЛИВНИЙ

КОРДОН

LA NATION NÉE НАЦІЯ НАРОДИЛАСЯ

УЯВІТЬ СОБІ, ЩО ВИ ФАХІВЕЦЬ МІЖНАРОДНОГО ПРОЕКТУ ТИЖНІВ МОДИ FASHION WEEK, БІЛЬШЕ ДЕСЯТИ РОКІВ ЖИВЕТЕ У ФРАНЦІЇ, МАЄТЕ КУПУ ДРУЗІВ, СТАБІЛЬНИЙ ПРИБУТОК, ПРАЦЮЄТЕ З ПРОВІДНИМИ ВИСТАВКОВИМИ КОМПЛЕКСАМИ, ВАШІ КЛІЄНТИ – ПРЕДСТАВНИКИ ВСЕСВІТНЬО ВІДОМИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ТА ФРАНЦУЗЬКИХ КОМПАНІЙ. ЦІКАВО? БІЛЬШЕ ТОГО – В МИНУЛОМУ ВИ ОФІЦЕР-ПРИКОРДОННИК З УКРАЇНИ, ЯКИЙ СВОГО ЧАСУ ПРОТЯГОМ П'ЯТИ РОКІВ СЛУЖИВ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ, ЗРОЗУМІВ ПРИМАРНІСТЬ СВОЇХ ПЕРСПЕКТИВ, ЗВІЛЬНИВСЯ ЗІ СЛУЖБИ І ВИЇХАВ ЗАКОРДОН. ЩЕ ЦІКАВІШЕ? А ТЕПЕР, ЯКЩО ВИ УЯВИЛИ, ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ – ВИ ПОВЕРНЕТЕСЯ НА БАТЬКІВЩИНУ, ЯКУ РАПТОМ ОХОПИВ ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ, І НЕ ПРОСТО КОНФЛІКТ, А СПРАВЖНЯ ГІБРИДНА ВІЙНА? ВИ СТАНЕТЕ ДО ЛАВ ЗАХИСНИКІВ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ? ЯКЩО ТАК – ВИ СПРАВЖНІЙ ПАТРІОТ. ЯКЩО ПОЧНЕТЕ ГОВОРИТИ, ЩО ЦЕ ВСЕ ВИГАДКИ, ЩО ТАК НЕ БУВАЄ, ТОДІ ВИ БАЧТЕ, АЛЕ ЯК-ТО КАЖУТЬ, У РОЗВІДКУ Я З ВАМИ НЕ ПІДУ...

На територію оперативно-бойової коммандатури заїжджає втомлений заплений «Кугуар». Хлопці у дворі одразу жвавішають і з ноткою позитиву перемовляються: «О, наш Француз повернувся... Молодчага...». Начальник ОБПК зустрічає бійців після виконання чергового завдання. Коротка доповідь і ми на декілька хвилин забираємо керівника ОРГ, аби поспілкуватися. Незважаючи на добрий десяток кілометрів, пройдених за добу, і фізичну втому, він любязно погоджується на розмову.

– Андрію, раді познайомитися, розкажіть, будь ласка, про себе, адже ваші колеги розповідають про Вас чимало неординарного.

– Якщо коротко, то родом з Ізмаїла. Починав службу у прикордонних військах у 96-му, навчався у Хмельницькій академії,

служив п'ять років на кордоні і облишив службу, бо розчарувався в Україні. Тринадцять років прожив у Франції і навіть не збирався додому. Однак після подій Майдану зрозумів, що прийшов час повертатися. Приїхав, пішов до військкомату, наполіг на тому, щоб мене мобілізували, бо якийсь не дуже вони хочуть це все робити.

У Франції останні роки працював в індустрії моди. Система Fashion Week у цьому плані є дуже впливовою. До провідних столиць світу приїждять представники різноманітних фірм, бутіків, які беруть участь у виставках одягу, взуття, аксесуарів. Всі ці події відбуваються у відповідних шоурумах, у двох із них мені довелося працювати, зокрема із чоловічою колекцією з американськими партнерами та з жіночою – разом з французами.

Коли прибув до Ізмаїльського прикордонного загону мені одразу ж запропонували поїхати на Схід України. Я, не вагаючись, погодився. Спочатку був заступником начальника застави, потім начальником застави, а коли Ізмаїльська комендатура повертала-ся до свого місця постійної дислокації, я висловив бажання залишитися тут і, вважаю, мені пощастило, адже зовсім несподівано для себе отримав пропозицію очолити відділення розвідки. Робота, безумовно, більш небезпечна, але разом з тим – значно цікавіша. І я відчуваю, що в цій справі користі від мене – значно більше.

– На момент початку подій Майдану ви ще певний час залишалися у Франції, яким було ставлення французів до ситуації в Україні?

– Думки були різні. Я теж брав участь у різних заходах української діаспори. Вразило те, що ці люди можуть так об'єднатися, адже до того наша діаспора не була особливо активною, не про-

водила якихось зустрічей, а тут раптом – мітинги з прапорами під російським посольством, при чому участь у них брали не лише українці, а й росіяни, грузини, молдавани, французи, поляки, багато моїх друзів виходили. Що ж до Франції загалом, то ставлення було дійсно різним, адже історично склалося так, що Росія сприймалася як союзник, тим більше там теж є досить потужна російська пропаганда. Її не можна було не помітити в Інтернеті, навіть на французьких сайтах. Інформація з'являлася неправдива, без достатнього обґрунтування. Навіть коли починав говорити безпосередньо з людиною, яка розмістила інформацію, переконати її вдавалося не одразу, тільки коли говориш, що ти з України, що володієш реальною ситуацією – тільки тоді можна було домогтися певного розуміння. А загалом для французів головне – мати свій заробіток. Сказати, що вони готові воювати – однозначно ні. І що стосується ситуації в Україні, їхнє ставлення можна охарактеризувати одним словом – байдужість.

ЗАРАЗ ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗЛАМ СВІДОМОСТІ ЛЮДЕЙ. ВЛАСНЕ, ПОБАЧИВШИ ЦЕ, Я Й ВИРІШИВ ПОВЕРНУТИСЯ. У РОЗМОВІ З ОДНИМ ЗІ СВОЇХ ФРАНЦУЗЬКИХ ТОВАРИШІВ Я СКАЗАВ – LA NATION N'ÉE, ЩО ОЗНАЧАЄ – НАЦІЯ НАРОДИЛАСЯ. ДО ЦЬОГО НАШ НАРОД БУВ СКОРІШЕ НАСЕЛЕННЯМ ПЕВНОЇ ДЕРЖАВИ. ЗАРАЗ Я ВВАЖАЮ, ЩО У НАС Є НАЦІЯ І Є МАЙБУТНЄ.

– На цьому тлі для багатьох людей ваш вчинок можна вважати екстраординарним – залишити добробут і достаток за кордоном та приїхати на війну. Якою була ваша особиста мотивація? Чи була це надія на перезавантаження країни, у якій би хотілося залишитися жити?

– Так і є. До війська я пішов у 1996 році, до речі, це був перший український набір до Хмельницької академії ПВ. У дитинстві я навіть не мріяв про погони, не уявляв себе військовим, але оскільки сім'я моя була дуже патріотичною, можна навіть сказати українофільською, зі здобуттям Україною незалежності я вирішив, що саме час ставати військовим, аби захистити те, що ми здобули. Можливо, в масштабах країни минуло замало часу, але я розчарувався у своєму виборі. Сьогодні я розумію, що зараз ми лише на самому початку. Багато чого потрібно змінити, занадто багато уваги нині приділяється тим речам, які наразі є другорядними, а те, що потребує негайних рішень – поки що чекає на другому плані. Ми забагато говоримо про глобальні зовнішні проблеми, не вирішуючи питання всередині. І це не лише в армії – у державі в цілому. Однак зараз відбувається злам свідомості людей. Власне, побачивши це, я й вирішив повернутися. У розмові з одним зі своїх французьких товаришів я сказав – La nation née, що означає – нація народилася. До цього наш народ був скоріше населенням певної держави. Зараз я вважаю, що у нас є нація і є майбутнє.

– Ви відчули це ще перебуваючи за кордоном. Якою мірою ви бачите це серед людей в Україні, безпосередньо серед ваших товаришів, які щодня йдуть з вами на виконання завдань з охорони та оборони лінії розмежування.

– За свою групу я впевнений на всі сто відсотків. Вони є зразком тих людей, які розуміють своє завдання тут і виконують його, як належить.

Сказати про всіх я цього не можу. Багато тут людей, які приїхали на Схід з різних причин: або ж за гроші, бо грошове забезпечення тут вище, ніж на інших ділянках кордону, або ж задля галочки в особовій справі. Такі люди не поспішають наражатися на небезпеку, намагаються уникнути більш-менш серйозних завдань, але багато хто змінюється саме тут. Власне кажучи, моє завдання полягає й у тому, щоб пояснювати людям свою позицію, переконувати їх, і добре, що багато хто з них дослухається.

– Чи високою є ціна, яку ви платите за свою позицію, за впевненість у тих людях, які стоять пліч-о-пліч з вами, наскільки небезпечно є ситуація на передовій конфлікту?

– Безперечно, не обходиться без збройних сутичок, без артилерійських обстрілів, вони тривають постійно, але якщо ще декілька тижнів тому було відносно спокійно, клопоту завдавали хіба диверсійно-розвідувальні групи противника, то зараз йдеться про дедалі частіші артилерійські обстріли передової. Не знаю, чим це все закінчиться, ми напоготові, сподіваюся, що генштаб працює, як слід, і все передбачає.

– Чи впевнені ви у перемозі України?

– Україна однозначно перемаже, питання лише в тому, як виглядатиме ця перемога, і коли вона відбудеться. Як я вже говорив, народження нації є для нас певним знаком. Якби нації не було, це б означало, що нас можна захопити, підкорити і використовувати на благо інших націй. Зараз, мені здається, цю сторінку вже перегорнуто. Навіть якщо припустити, не дай Боже, сценарій військової поразки, господарювати на нашій землі росіяни вже не зможуть. Тому ми обов'язково перемажемо. Дуже великим плюсом є те, що українці почали дивитися не лише на схід. Щодо сходу і Москви зокрема, я не знаю, у мене було багато друзів з Росії. В принципі, хороші люди, не хочу нічого сказати

образливого, але так історично і геополітично склалося, що вони не можуть сприймати Україну як незалежну державу. Якби обставини не були. Можливо, це колись зміниться, але не зараз. І дуже добре, що тепер українці дивляться на захід, на південь, бо їхні брати-словаки є й там, не лише у Росії, і треба брати приклад з тих, хто вже навчився жити нормально, не продаючи ресурси, у кого є стабільна економіка, а не якась корумпована система, яка у нас сьогодні, на жаль, панує. Сподіваємося на краще.

– Тобто курс обраний правильно?

– Йти на повідку у європейців теж не варто, адже вони історично довели, що можуть і забути про якусь країну, як, скажімо, про Польщу свого часу. Тобто заради своєї вигоди вони можуть чогось не помітити. Однак те, що у Європі є безумовним прикладом – це їхній спосіб життя, моральні цінності. Приміром, у Франції немає такого поняття як хабар, там нікому не можна його підсунути, навіть якщо ти цього дуже хочеш. От до цього я б прагнув. На кожного, навіть на президента, там може бути заведено карну справу, можливо, через певні зловживання владою, але не через тотальний грабунок. Якби у нас так було, то не потрібні були б Майдани чи інші подібні речі. Треба прагнути рівноправності, забути, що таке гроші. Я з дитинства пам'ятаю радянську приказку: «Не имей сто рублей, а имей сто друзей». Однак після розпаду СРСР у нас раптом люди обрали собі ідола у вигляді грошей. У Європі такого немає. Так, вони прагнуть розбагатіти, але в інший спосіб. Не брати, брати, брати якомога більше... Скоріше – працювати й працювати, правильно вести свій бізнес. Люди там просто живуть.

– Напередодні Дня прикордонника ми побували у багатьох підрозділах на крайніх точках несення служби наших бійців, що б ви побажали їм, а також усім зеленим кашкетам з нагоди професійного свята?

– Звичайно, хочу привітати всіх прикордонників із цим святом, однак я сподіваюся, що ми повернемося до дати 4 листопада, дня ухвалення закону про Прикордонні війська України, бо я не палкий прихильник 28 травня, для мене є певний розрив між Радянським Союзом і Україною. Багато хто вважає, що Україна є продовженням Союзу, я так не думаю. Дійсно, ми маємо брати все найкраще, що було за Союзом, там було багато чого, але не варто залишати старі свята. Тим не менше, вітаю всіх своїх колег і побратимів з професійним святом, бажаю їм всього найкращого, хоробрості, відваги, серйозності й принциповості. К

ДИМИТРО СЛИВНИЙ, ФОТО АВТОРА

Не можеш допомогти всім, допоможи хоч комусь – за таким принципом нині діють сотні людей доброї волі по всій Україні. Разом вони здійснюють неможливе, долають перепони бюрократичної системи, рятують життя поранених, дають надію родинам загиблих. Волонтери знаходять можливість допомогти, незважаючи на труднощі. Збирають кошти – на тепловізор, на лікування за кордоном, на рятувальний Целокс... Так, у країні фінансова криза, але це не причина опустити руки. Бути підтримкою для захисників країни – військових і прикордонників – стало їхньою справою.

І ця лінія захисту сьогодні діє надійно.

Вже понад рік Микола Авдєєв разом з родиною та друзями підтримує українських прикордонників. Мультиками, берці, каремати, оптичні приціли – все це через його руки потрапляє на передову. – Прикордонники першими зустрічають ворога, вони постійно в зоні ризику, як же можна нехтувати їхніми потребами? – говорить волонтер. «Наші» – так він називає прикордонників, зокрема своїх підопічних з Красною Талівкою. Микола підтримує їх усім, чим може: медикаментами, продуктами, амуніцією, навіть власну гітару подарував – добрий настрій на війні теж важливий.

ТРИМАЮТЬ УДАР...

– Микола, розкажіть, будь ласка, як почалася ваша робота з прикордонниками?

– Якщо говорити саме про допомогу, то почалося з того, що прийшли до мене друзі і сказали: «Ти знаєш людей, які займаються волонтерством, у нас є знайомі, друзі яких – з Луганського загону – просять бронезилети». Це було за три дні до початку штурму цього підрозділу, наприкінці травня. Тоді я звернувся до однієї волонтерської групи, потім – до іншої, всім було не до цього. Виходить, якщо ніхто не береться, доведеться самому. Схема відома і відпрацьована, кинув клич на фейсбуці, відгукнулася певна кількість людей. Пам'ятаю, що першу суму зібрали лише силами друзів ІТ-шників, які скинулися на ці два бронезилети. До речі, бронезилети для прикордонників вдалося дістати, коли Луганський загін вже почали оточувати, заблокували. Я зустрівся з людьми, які просили ці бронезилети від імені своїх друзів, луганських прикордонників, вони якось їх туди доправили. Це і був початок мого волонтерства.

Потім через соцмережі на мене вийшов підполковник Олексій Ковалевський з Адміністрації Держприкордонслужби, який сказав, що четверо бійців Луганського загону після штурму залишилися у Луганській лікарні, тобто на окупованій території. Потрібно було терміново зібрати кошти. Дружина одного з них телефонувала на «гарячу» лінію і повідомила, що терміново необхідно встановити у лікарні апарат Єлізарова і ще якісь медичні пристрої, щоб одному з прикордонників врятувати ногу, а іншого – стабілізувати. Двоє бійців були у дуже важкому стані. Він дав номер картки замполіта загону, і я опублікував його на сторінці фейсбуку, попросив про репости. Необхідна сума була зібрана за 2-3 години.

– Через фейсбук кошти збираються досить оперативно?

– Влітку швидко виходило, особливо коли репост робить хтось з представників великих волонтерських груп. Пригадую, що я попросив Романа Сініцина, тоді у них ще не було бренду «Народний тил». Він зробив репост, чимало людей його побачили і допомогли коштами.

– Дізнавалися потім, як ті четверо поранених почуваються, підтримуєте зв'язок?

– Їх вивезли з Луганська через пару тижнів. Одного з найбільш важкими пораненнями направили до Ізраїлю лікуватися. А, власне, той, за якого просили – майор Володимир Пліченко – «герой бойовика», був нещодавно у Києві, ногу йому зберегли, майже не кульгає, повернувся на службу. Зокрема, його я відвідував у шпиталі Держприкордонслужби.

– Ви зосередилися на допомозі лише одному підрозділу, що у Красній Талівці?

– Насправді, спочатку ми допомагали всьому Луганському загону, поки коштів вистачало, а потім ми були на зв'язку з замполітом Луганського загону, він передавав запити, у чому є потреба. Згодом хлопці із загону напрому вийшли на мене. Старший прапорщик Роман Дум'як звернувся через фейсбук і запитав, чи можемо коліматор дістати. Цікава була переписка: у нього в телефоні була увімкнена геолокація, а найближча вишка зв'язку знаходилася в Ростовській області. То я і відповів: «Звичайно, можемо, товаришу фсбшнику, вам у Ростов чи в область доставити?». Він довго пояснював, що він з Красною Талівкою, а не села Красновка Ростовської області. Так почалося з коліматора, потім вдалося таки витягти з нього список потреб їхнього підрозділу. У них взагалі положення специфічне, з трьох сторін Росія, а з четвертої – річка. Так вийшло, що допомагаємо Талівці, бо вони напрому звернулися. Ближче до кінця літа, коли стало зрозуміло, що допомоги на всіх у нас не вистачить, ми перейшли до точкової цільової допомоги, тобто тим, хто попросить. Замість допомоги на весь підрозділ, скажімо, передаємо Ромі на Талівку, Владу на Амбросіївку, так і працюємо. Не можеш допомогти всім, знайди того, кому можеш.

– Які потреби ваших підопічних вдалося задовольнити?

– Взимку – зимові маскхалати і взуття. Літом – бронезилети, шоломи, окуляри, засоби захисту, різноманітна оптика – цими речами добре забезпечили, запитів немає вже. Зараз потрібна літня форма, тому що штатний прикордонний однострій для маскування не дуже підходить. Буває, що хлопці з інших підрозділів просять дві ковдри

потреб для передової, то більш ефективно працювати безпосередньо з людьми на місцях. Чим менше посередників, тим простіший ланцюжок, тож допомога швидше доходить до адресата. Так швидше отримуєш замовлення, оперативно обробляєш і відправляєш без затримки. Якщо ж говорити про глобальні речі, то без підтримки офіційних структур нікуди не дінешся. Танки і озброєння доправляти поки що не виходить, але можна прискорити проходження інформації. І якщо в перспективі така інтеграція роботи силових відомств і волонтерів відбудеться, то ефективність залежатиме від способу реалізації. Будь-яке включення у відомчу структуру викликає перепони, усталену систему дуже важко змінювати. Незалежно від того, чи це Міноборони, чи Держприкордонслужба, система дуже стійко опирається змінам. Проте волонтери – це такі люди, які можуть внести корисні інновації, тож до них іноді варто дослухатися.

– Волонтери вже діють цілим фронтом. Як відбувається ваша взаємодія з іншими колегами, адже більшість працюють за певними напрямками, хтось лікарськими препаратами забезпечує, хтось засобами захисту і т.д.

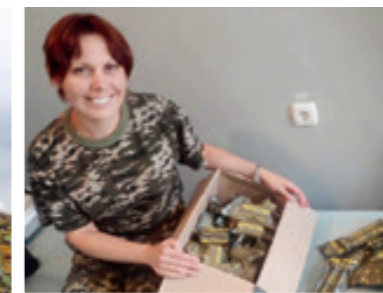
– Така співпраця потрібна, тому що неможливо одній людині охопити все. В одного на складі є щось необхідне, хтось знає, де можна замовити дешевше. Або можна разом з іншим волонтером зробити спільне замовлення, для економії. Без цього ніяк. Є списки перевірених волонтерів, волонтерська дошка оголошень, де можна просто

і новий акумулятор на УАЗик, потреби ж у всіх різні. Разом із замовленими речами намагаємося і щось смачненьке доправити, солодощі, сухофрукти. Одним з найбільш емоційних подарунків були шоколадні фігурки Путіна. Бійці їх з апетитом гризли, було смачно і настрої покращувало.

– На вашу думку, чи доцільно централізувати волонтерську роботу, працювати через відомство?

– Це залежить від цілей такої діяльності. Якщо йдеться про вирішення нагальних

ВОЛОНТЕРИ – ЦЕ ТАКІ ЛЮДИ, ЯКІ МОЖУТЬ ВНЕСТИ КОРИСНІ ІННОВАЦІЇ, ТОЖ ДО НИХ ІНОДІ ВАРТО ДОСЛУХАТИСЯ.

ЯКЩО ЙДЕТЬСЯ ПРО ВИРІШЕННЯ НАГАЛЬНИХ ПОТРЕБ ДЛЯ ПЕРЕДОВОЇ, ТО БІЛЬШ ЕФЕКТИВНО ПРАЦЮВАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО З ЛЮДЬМИ НА МІСЦЯХ. ЧИМ МЕНШЕ ПОСЕРЕДНИКІВ, ТИМ ПРОСТІШИЙ ПАНЦЮЖОК, ТОЖ ДОПОМОГА ШВИДСЬ ДОХОДИТЬ ДО АДРЕСАТА.

розмістити повідомлення: скажімо, шукаю баули подешевше. Кілька осіб поділяться пропозиціями, з яких обираєш оптимальну.

– Так, скажімо, звичайна людина не купує регулярно маскхалати, потрібно якось чином дізнатися, де їх дістати...

– До речі, зимові маскхалати мені пошили на замовлення – спеціальну модель для прикордонників на Красній Талівці. Коли постійно цим займаєшся, напрацьовується певна база, знайомишся з людьми, які займаються формою, інноваційними розробками. Коли були потрібні маскхалати, я звернувся до такої організації, вже маючи пропозицію щодо місцевої копії халатів бундесверу. Вони запропонували дещо дорожче, але цікавіше в плані реалізації – тканини ріпстоп, забарвлення – американський зимовий камуфляж, дизайн, виконаний з урахуванням того, що вбрання буде вдягатися на верхній зимовий одяг, на спорядження. Вийшли так би мовити «бойові шаровари», якісні і надійні.

– Як вважаєте, коли закінчиться війна, чи потрібно буде продовжувати підтримувати своїх підопічних? Адже волонтери мають значний досвід ефективного забезпечення потреб військових і їхні поради варто було б врахувати у реформуванні силових структур.

– Так далеко я не загадую наперед, занурившись у цю діяльність, я вже зараз уявляю, які реформи були б доцільні. Найпростіше – це зміна кольору і забарвлення камуфляжу, від біло-зеленого та чорно-зе-

леного кольору варто відмовитися. Наприклад, біло-зелені машини прикордонників лагідно називають папужками, бо їх видно здалеку. Теж саме стосується штатного однострою – навіть на дистанції в один кілометр, якщо дивитись крізь бінокль або іншу оптику, людину в цьому камуфляжі дуже добре видно. Обов'язково слід забезпечити комплектацію прикордонних постів безпілотниками. Зокрема, на Красній Талівці є такий безпілотник, і вони ділилися досвідом, що це дуже зручно. Раніше, почувши підозрілий шум, потрібно було йти на звук, а це ризик потрапити на міну або в засідку. А так піднімаєш безпілотник над собою на 150-200 метрів, як перископ, – роздивився довкола і приймаєш відповідне рішення. Мінімум ризику, максимум ефективності.

ПРИКОРДОННИКИ – ЛЮДИ СМІЛИВІ І КМІТЛИВІ, З НИМИ ПРИЄМНО І ЦІКАВО ПРАЦЮВАТИ. ПРИКРО, ЩО НА ПОЧАТКУ ВІЙНИ ПРО НИХ УСІ ЗАБУЛИ, СЕРЬОЗНО НЕ СПРИЙМАЛИ І НАВІТЬ НЕХТУВАЛИ ЇХНІМИ ПОТРЕБАМИ.

– Коли вже говорити про поради, що б ви зауважили щодо організаційних змін?

– Держприкордонслужба – одне з найбільш закритих відомств, більшість того, що там відбувається, на публіку не виноситься. Зараз це саме служба, тобто щось середнє між колишніми прикордонними військами та поліцією. В нинішній ситуації потрібно структуру реорганізувати і повертати саме прикордонні війська, наприклад, як у північних сусідів: прикордонна застава, де передбачені три міномети і все обладнано таким чином, щоб витримати три години бою. Слід облаштувати секрети, пуганку, яка може, в разі потреби, і танк затримати (якщо вірити виробнику). Звичайно, це коштує не дешево, але цілком можливо для реалізації.

– Миколо, які ваші враження від роботи з прикордонниками?

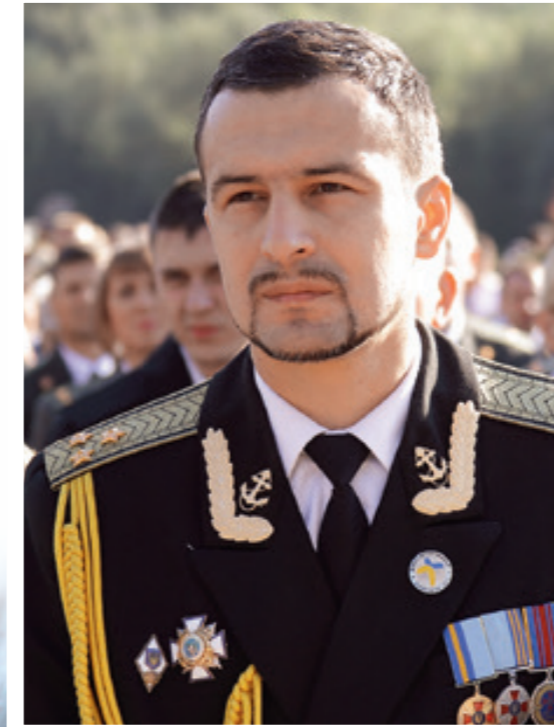
– Прикордонники – люди сміливі і кмітливі, з ними приємно і цікаво працювати. Прикро, що на початку війни про них усі забули, серйозно не сприймали і навіть нехтували їхніми потребами. Це люди, які стоять на передньому краї, розуміють це і стійко тримають удар. Вони першими зустріли ворога і незаслужено забулі. Прикордонники як ніхто інший варті поваги і підтримки суспільства. К

Спілкувалася Леся Медведенко

У СТРОЮ... КАПЕЛАНСЬКОМУ

За період війни командуванню українського війська довелося вирішувати величезну кількість внутрішніх проблем армії. Зокрема, економічних, соціальних, матеріально-технічних. Однак не варто забувати й про питання душпастирської опіки над військовослужбовцями у зоні АТО. Адже священник іноді єдина людина, яка може морально підтримати солдата чи офіцера. Задоволення релігійних потреб бійців під час війни не може відбуватися без запровадження капеланської служби. Про існуюче законодавче регулювання та необхідну кількість військових капеланів в Україні ми дізнавалися у людини, яка в Міністерстві оборони України відповідає за координацію військово-церковних відносин, полковника Руслана КОХАНЧУКА.

КОЖНА ЦЕРКВА, ЯКА МАЄ МОЖЛИВОСТІ, ПОТРЕБУ ТА БАЖАННЯ, НАПРАВЛЯЄ СВОЇХ СВЯЩЕНОСЛУЖИТЕЛІВ ЧИ ЇХНІХ ПОМІЧНИКІВ У ЗОНУ КОНФЛІКТУ.

– Руслане Миколайовичу, скажіть, будь ласка, чи існує законодавче регулювання служби священників у зоні АТО?

– 2 липня минулого року вийшло розпорядження Кабінету Міністрів №677-р «Про службу військового духовенства (капеланську службу) у Збройних силах, Національній гвардії та Державній прикордонній службі». Згідно з документом, силові відомства протягом місяця повинні були розробити та затвердити відповідне положення, визначивши, що священнослужителі, котрих запропонували релігійні організації, й вони успішно пройшли відбір, працевлаштовуються з укладенням відповідних трудових договорів у підрозділах. Проте, оскільки специфіка цих відомств досить різна, і ми вже мали невдалий досвід запровадження спільного документа, вирішили, що кожна служба зробить своє окреме положення.

У Міністерстві оборони наказ про його затвердження був підписаний лише 27 січня 2015 року. Знадобилося півроку для узгодження позицій церков, близько 20 посадових осіб та керівників структурних підрозділів висловлювали своє бачення, крім того варто було ще й зареєструвати положення у Міністерстві юстиції.

У тому ж розпорядженні вказано, що протягом місяця після затвердження положення військові капелани повинні вже повною мірою виконувати свої обов'язки.

І тут ми зіткнулися з черговою проблемою – такої професії, як військовий капелан в Україні не існувало взагалі. Довелося занести відповідну посаду до Національного класифікатора професій.

Серед наступних кроків – проведення тарифікації нового фаху. Крім того, священники мають пройти відповідну підготовку ще до того, як будуть призначені на посади. Не кожен буде здатен відповідати поставленим вимогам.

– Які ж головні вимоги до капеланів?

– Священники мають бути в робочому (не пенсійному) віці, здоровими, а також мати відповідний рівень фізичної підготовки, як того вимагають від офіцерів. Тому що бути парафіяльним священником – це одне, а військовим капеланом – зовсім інше.

Силовики не є релігійною чи місієюною спільнотою. Якщо, наприклад, призначили священника у бригаду чи полк, це не означає, що там будуть всі віруючі однієї конфесії. Тому військовий капелан має налагодити процес так, щоб задовольняти релігійні потреби всіх. Він повинен зв'язатися з духовенством іншої церкви, а це на сьогодні є проблемою. Адже представникам УПЦ дуже складно знайти спільну мову з Київським патріархатом. Це вимагає значної толерантності від священнослужителів.

– Як передбачається організувати вишкіл українських капеланів?

– Передусім така людина має здобути богословську освіту, потім два – три роки необхідно для того, аби бути висвяченим (отримати

ВІЙСЬКОВИЙ КАПЕЛАН МАЄ ОРГАНІЗОВУВАТИ І ПРОВІДИТИ БОГОСЛУЖІННЯ, УРОЧИСТІ, ПОМИНАЛЬНІ ЗАХОДИ ТА ІНШІ РЕЛІГІЙНІ ОБРЯДИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАДОВОЛЕННЯМ РЕЛІГІЙНИХ ПОТРЕБ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.

практичні навички). Тільки після цього церква може рекомендувати гідного священика до роботи.

Сьогодні, фактично, кожна церква, яка має можливість, потребу та бажання, направляє своїх священнослужителів чи їхніх помічників у зону конфлікту.

Звичайно, не є таємницею, що значна частина наших військ дислокувалася раніше на заході України, та коли трапилося непередбачуване й бійці відправилися захищати східну частину держави, згодом і священики пішли за ними. Тимчасові поїздки в зону АТО розпочалися через безперервні дзвінки з проханнями від самих військовослужбовців чи командування – освятити техніку, відспівати загиблих чи просто душевно поговорити.

Потім деякі церкви, здебільшого греко-католицькі, організували постійне перебування священиків у зоні АТО на принципах ротачії і винятково на добровільних засадах.

Особисто я розглядаю священиків-волонтерів і священиків-капеланів. Перші привозять гуманітарну допомогу воякам – продукти, медикаменти, речі, листи, малюнки, проводять богослужіння, сповідають тощо. Здійснюють свою душпастирську роботу з нагоди приїзду. Такі поїздки, як правило, тривають від одного тижня до трьох, а капелани, у свою чергу, роблять те ж саме, але перебувають у зоні АТО від трьох тижнів до двох – чотирьох місяців. Однак більше п'яти витримати важко, навіть для психіки самого священика.

Розміщуються військові капелани у штабах, а також разом з бійцями. Як правило, вони не сидять на місці, а їздять по різних секторах.

– Отже, в Україні військових капеланів не готують?

– Поки що ні. Зараз це така стандартна процедура. Будь-який капелан повинен мати освіту двох видів: богословську і військову. Після отримання першої необхідно прийти в армію. А як там відбуватиметься воєнна підготовка, це вже кожна країна трактує по-своєму. В нашій сьогодні ще не визначилися.

Це може бути передача прав і обов'язків на словах, коли зустрічається старий і новий капелан, як це відбувається, приміром,

в Австрії чи Німеччині. У США священика направляють до спеціальної школи капеланів, де він навчається 6 – 8 місяців після чого отримує офіцерське звання і далі служить за контрактом. Словаччина добирає кандидатів у військові капелани і відправляє на полігон, де вони протягом місяця проходять курс молодого бійця.

– Яка кількість військових капеланів перебуває нині в зоні АТО? Чи є серед них поранені?

– Сьогодні в зоні АТО, за моїми підрахунками, 20 військових капеланів різних церков. Звичайно, це мало. Поранено/контужено було 9 капеланів за весь попередній рік. Є кричущі випадки, коли, наприклад, Харківський військовий шпиталь відмовився лікувати священика. Тоді капелану довелося їхати на таксі в аеропорт, де група поранених бійців взяла його на борт, що летів до Львова. Там лікарі прийняли священика до військового шпиталю, але тільки через типове поранення і за кошти, зібрані церквою.

З-поміж священиків є один загиблий – протестантський пастор, але він не був капеланом. Після того, як його фактично вигнали з Луганська, забравши церкву, він пішов воювати за рідну країну добровольцем.

З двадцяти капеланів, які сьогодні перебувають у зоні АТО – 70% греко-католики. Загалом, серед священиків-волонтерів я нарахував близько 200 осіб. А тих, які побували там за весь період військових дій більше трьох тижнів – 120 осіб. Із них греко-католиків – 78. Не знаю, чому так, можливо, через відсутність ментального конфлікту всередині УГКЦ, адже вона завжди була українською. Багато хто говорить, що

серед греко-католицького духовенства чимало священиків, які не мають парафій, але все ж таки їм представники знайшли можливість і першими організували присутність священиків у зоні бойових дій.

– Чи підвищується матеріальне забезпечення військового капелана під час перебування у зоні АТО?

– Священики, яких прийматимуть на роботу до силових підрозділів, будуть виключно цивільними, і їхні посадові оклади, відповідно, будуть не такими великими, як у військовослужбовців чи офіцерів. Духовний статус священика високий, але соціальний – відсутній. Є багато спонсорів, які, надають матеріальну допомогу на розвиток військового капеланства. На ці гроші церква закуповує засоби індивідуального захисту, бронезилети, зокрема, вона платить за пальне, організовує пересування, харчування, а якщо потрібно, то й лікування. Все це не є бюджетними коштами.

– Чи дозволено військовим капеланам, якщо в цьому є необхідність, брати участь у бойових діях?

– Християнська традиція стверджує, що священикам заборонено вбивати. Міжнародне гуманітарне право свідчить, що капелан може застосовувати зброю, якщо є загроза його життю. Він може мати пістолет, саме ними озброєні англійці. Американському капелану, наприклад, заборонено вбивати і мати

зброю, але в нього є помічник, обов'язково озброєний військовослужбовець.

– Розкажіть, будь ласка, якими є обов'язки священика на передовій та кому він підпорядковується в зоні АТО?

– Військовий капелан має організувати і проводити богослужіння, урочисті, поминальні заходи та інші релігійні обряди, пов'язані із задоволенням релігійних потреб військовослужбовців. Налагоджувати партнерські відносини з представниками інших конфесій, які діють у місцях дислокації військових частин, виховувати толерантне ставлення до людей з іншими світоглядними та релігійними переконаннями, пробуджувати почуття патріотизму та бойовий дух на основі морального потенціалу культурної спадщини українського народу. Також капелан повинен брати участь у реабілітації військовослужбовців та членів їхніх сімей, які потребують психологічної допомоги.

У зоні АТО священики підпорядковуються керівництву своєї релігійної організації, а з командирами батальйонів чи штабів вони співпрацюють. Капелан повинен знати, хоча б деякою мірою, які завдання стоять перед військовою частиною, де він служить. Особливо, коли йдеться про задоволення релігійних потреб тих, хто перебуває на лінії розмежування (блокпостах). Для забезпечення свого пересування тут капелан має активно взаємодіяти з військовим командуванням.

Звичайно, якщо мова йде про безпеку життя священика, то командир може заборонити капелану виїжджати кудись. Однак це не Ірак, де боялися загибелі православного капелана в ісламському середовищі. Тоді всі релігійні потреби відбувалися на місці без усяляких переміщень. Зараз наші війська розкидані по східній території країни, тому військові капелани змушені їздити зоною протистояння.

– Яким чином розподіляють священиків по силових структурах?

– Коли ми перейдемо до штатного військового капеланства, тоді й буде здійснюватися розподіл. Згідно з міністерським положенням, це має бути двостороння угода між оборонним відомством і церквою, окремо по конфесіях. Тому що, наприклад, українська автокефальна православна церква має невелику кількість віруючих, протестантський союз ще меншу. З іншого боку, візьмемо будь-яку православну церкву Київського, Московського патріархату, або навіть греко-католиків, римо-католиків. Для одних достатньо буде мати одного чи трьох капеланів на всі Збройні сили, а для інших може й 50 осіб буде замало.

Військовики здійснюють підрахунок кількості віруючих по конфесіях у гарнізонах, після чого надають його церквам, які за положенням проводять відбір священиків. Після цього їх додатково ще перевіряють у відомстві й тих, хто не відповідає вимогам, повертають назад.

Коли все запрацює, ми побачимо, що це за «ринок праці», і наскільки він може бути заповненим. Попередня потреба для Збройних сил України – 50 – 200 капеланів. к

Спілкувалася Наталія УСТ'ЯНЦЕВА

28 квітня 2015 року за ініціативи керівництва Держприкордонслужби та духовенства Української православної церкви Київського патріархату на території Окремої комендатури охорони і забезпечення, що у Бортничах, відбулися урочистості з нагоди освячення та закладення капсули у фундамент майбутньої каплиці Святого Георгія-Переможця. За спільної ініціативи до Дня прикордонника тут має з'явитися маленький храм. І вдень, і вночі до нього зможе зайти кожен боєць, щоб побути з Богом.

Докладніше про духовну потребу та ідею побудови каплички розповідає автор проекту отець Віталій Матіяшук.

– Кожен військовий, який іде на бойове завдання, має потребу у молитві. Бійці, котрі приходять на богослужіння до церкви Святого Миколая, що у Бортничах, запитали мене як настоятеля цього храму, чи можливо було б збудувати капличку на території їхньої частини. Я їх попросив про зустріч з керівництвом, і вийшло так, що це була давня мрія усієї частини.

Ми вирішили, що церква докладатиме всіх зусиль для будівництва цієї каплички, адже це є воля Божа. Коли люди прийшли і просять, щоб на їхній території була молитва, моє завдання – зробити все, щоб це відбулося.

Майбутній храм має бути відкритий цілодобово, аби кожен боєць міг зайти, стати на коліна, побути на самоті з Богом та відчутти його силу. І після того, як він вийде – йому вже нічого не буде страшно.

Кожної неділі, а також у свята, я або мій помічник будемо вести там богослужіння. Коли хлопці їхатимуть на завдання, неважливо – вдень чи вночі, ми з моїм помічником прибудемо, щоб разом звершити молитву. Нехай це буде першим кроком нашої капеланської служби.

Потрібно, щоб кожен військовослужбовець, який сьогодні стоїть на захисті нашої країни, знав, що на його стороні правда, а отже – Бог!

З ЧИСТОГО АРКУША

Миле восьмимісячне пухленьке дитинчатко, з яким нещодавно познайомилися, звать Лідія Миколаївна Зайцева. У неї вже з'явився п'ятий зубчик. Симпатичний пупсик із задоволенням позує перед фотокамерою і пускає бісиків. Вона весело щебече своєю мовою, і одночасно тягнеться, намагаючись схопити за хвіст чорного пещеного кота, що неквапом проходить повз.

Насидівшись на дитячому стільчику і покидавши свої іграшки на підлогу, Лідочка вимагає більшої уваги до себе. Мама бере доньку на руки і запитує: «Де тато?». Лідочка посміхається і дивиться на невеликий портрет, що стоїть на кухонній полиці та простягає рученята до тата. Саме таким чином вони тепер спілкуються з рідною людиною. Немовляті було лише 23 дні від народження, коли загинув батько. Людмила Зайцева зараз сама виховує дев'ятимісячну доньку. Вона досі не вірить, що їхня дівчинка буде рости без татуса...

ЛІДОЧКА

Зустрілися з Людмилою Зайцевою в їхній службовій квартирі. У маленькій кухоньці, де розвернутися ніде, стоїть дитячий стільчик зі столиком, на якому сидить маленька Лідочка. Мама Люда забавляє малечу, одночасно варить їй кашку і попутно розмовляє зі мною:

– От купила доньці посудку, привчаю пити з чашечки, але поки що вона не розуміє, тільки кидає її.

Дивлюся на дівчинку і на фото батька, – вона дуже схожа на нього.

... Ліда зараз робить перші кроки, випинається із манежика, не бажаючи там сидіти. Знімаю все на відео. Шкода, що наш татко цього не бачить. Коля обожнював дітей, із задоволенням з ними грався. Дуже чекав своєї дитини, але побавити її не судилося.

ТО – ДОЛЯ

Познайомилися в частині, під час зустрічі з колишнім президентом Януковичем. Незабаром щаслива пара подала заяву до загсу, вирішили тихо скромно

Переглядаємо сімейний альбом. На багатьох фото – життєрадісний чоловік. Серед них – одна на фоні собору в Черкасах. Людмила уважно вдивляється в неї і якось невесело каже, що їм з донькою недавно дали квартиру саме навпроти цього храму. Радості від цієї події не відчувається, бо за помешкання заплачено дорогою ціну: життя їхнього чоловіка і батька.

розписатися. Однак того визначного дня Зайцевих чекав приємний сюрприз. Нині покійний командир частини Ігор Момот саме приймав привітання колективу з днем народження. І хтось обмовився: «Зайцев сьогодні одружується!». Командир частини здивувався: «Як так, що колектив не знає! До третьої години – тут, а потім – усі в загс!».

Коля був упевнений, що шлюби, укладаються нанебесах. Тож 25 листопада молоді повінчалися. Цінуючи кожну мить спілкування, вони насолоджувалися часом, проведеним одне з одним. Головним для Зайцевих завжди були сімейні цінності.

Вони були такі щасливі, що часом не помічали нікого і нічого довкола.

Згодом з'явилась на світ Лідочка – єдина і дуже бажана дитина в сім'ї Зайцевих. Народжували разом. Коли народилася його крихітка, щасливий батько всім повідомив радісну новину.

Зважаючи на обставини, які мали місце у травні-червні, Микола затримувався на службі. Іноді дзвонив, казав, що буде рано, – це о дев'ятій вечора. Після служби, незважаючи на втому, з радістю допомагав дружині: і пелюшки-сорочечки вигладжував, і їсти готував. Купали дитину завжди разом.

Прийшовши якось з роботи, Микола поділився з дружиною цікавою новиною – йому запропонували посаду в Києві, і він погодився. На сімейній раді вирішили будь-що-буде їхати разом усією родиною, знімати квартиру.

Проте скоро – знову у відрядження. Робота є робота. Микола так переконав Люду, що поїде тільки до Бердянська і нікуди далі, що та повірила. І недобрим передчуттів у неї не було. Він не сказав про дещо інший маршрут слідування, щоб не бентежити серце коханої. Обіцяв забрати людей, і незабаром повернутися додому...

У п'ятницю 13 червня, коли чоловік поїхав, Люда сама вперше купала доньку, навіть голівку їй з шампунем вимила. Зробивши вдале фото, відправила Коли MMS, щоб підняти йому настрій.

Однак цьому MMS не судилося бути прочитаним, бо невдовзі сталося непоправне лихо – на мосту в Маріуполі Микола Зайцев загинув від снайперської кулі.

У день похорону Людмилі повернули особисті речі чоловіка, серед яких був телефон. Перше, що вискочило на екрані після увімкнення – непрочитане MMS

Лідочка – єдина і дуже бажана дитина в сім'ї Зайцевих. Народжували разом. Коли з'явилася на світ його крихітка, щасливий батько всім повідомив радісну новину.

і нагадування – Зайцевій Є.М., Миколиній мамі, – 60 років... Поховали Миколу Зайцева на батьківщині, у місті Комсомольську Полтавської області.

Розповідь Людмили перервав прихід гостей – до оселі завітали Тетяна Володимирівна Петріва і її донька Ірина. Одразу підхопивши Лідоньку на руки, Іра почала бавитися з нею. Дівчатко сміється, видно, йому дуже подобається тьотя.

– Привіт, моя красунечко, – заграє Тетяна Петріва до маля.

Люда дає Ірі тарілочку з пюрешкою, щоб та погодувала дитяtko. Жінки заграють з дівчинкою, і вона лопає за обидві щоки.

– Тетяну Володимирівну знаю ще відтоді, як потрапила до пологового будинку, де вона працює. До речі, вона до мене в день трагедії з міста примчалася, обливши свої справи, – продовжує свою розповідь Люда Зайцева. – У мене ще є дві куми, які хрестили Лиду – Таня Гречана і Ліля Єпіфанова. Всі вони мені допомагають. Якщо потрібно, скажімо, у місто зїздити, можу без остраху залишити малу на когось із цих жінок. Благо, вона в мене «самостійна»: спокійно грається, засинає сама, іноді, а часом і ні (сміється). Раніше ми так не товаришували. Наші чоловіки служили в одному відомстві, і загинули вони разом, тому нас горе і згуртувало, Тетяна Володимирівна, також нещодавно стала вдовою. Як можемо, намагаємося одна одну підтримувати.

У селі Руська Поляна на Черкащині перейменували вісім вулиць. Деякі з них назвали на честь прикордонників, які загинули в АТО на сході України. Одна з них носить ім'я майора Миколи Зайцева.

СТУКАЙТЕ, І ЗАМ ВІДЧИНАТЬ

Як вважає Людмила, вони з донькою головні труднощі пережили. Зараз жінка перебуває у відпустці по догляду за дитиною. Їм призначили пенсію, за нинішніх часів вона мізерна. А на щомісячну дитячу допомогу у 860 гривень, яку виплачують протягом двох років, можна тільки підгузків купити (найдешевші зараз 200 гривень коштують). Реальність нашого життя така, що багато залежить від грошей. Людмила не збирається зупинятися на досягнутому, планує надалі, тільки-но з'явиться вакантна посада, стати офіцером.

У Миколиному роду не було військових. Закінчив профтехучилище, вступив до цивільного інституту на платне відділення. Та з грошима тоді було кепсько, оплачувати навчання не видавалося можливим. Тому хлопець вирішив іти в армію. Відслуживши строкову, поступив до Військового

інституту внутрішніх військ МВС України. Закінчив його з червоним дипломом бакалавра у 2001 році, а в 2002-му отримав у цьому ж вузі диплом спеціаліста – також з відзнакою. За розподілом його направили у Мукачеве, потім служив у Мостисьці, у 2008 році перевели до прикордонного навчального центру. 2012-го в НАДПСУ він здобув кваліфікацію магістра.

– Коля був би не Коля, якби сховався, як інші. Але я дуже горда з того, що мій чоловік – ОФІЦЕР, таких зараз немає. Вже пройшло десять місяців як його нема з нами, але люди, з якими він служив, згадують його тільки з добром, чого не чула про деяких живих «не бойових офіцерів». Днями перебирала речі чоловіка, знайшла конспекти зі зброї. Згадала, як він уважно переглядав їх перед відрядженням, коли ми приїхали додому з пологового будинку, непокоївся, що ніхто не знає, як цією зброєю користуватися, ніхто з неї не стріляв, ніхто з нею не працював...

Людмила показує хобі свого чоловіка – красиві різьблені дерев'яні дощечки. Ці зразки він не встиг зробити досконало.

Під час нашої розмови малеча бере дощечку, вирізану татом, і намагається стукнути по столу, бо тьоті розмовляють про щось своє і не говорять до неї.

– Миколу всі поважали, бо знали, що він відкритий, справедливий, чесний, відповідальний офіцер, якому були відомі поняття офіцерської честі та гідності. Як начальник служби він був уважний до проблем своїх підлеглих. Взагалі, той колорит спілкування з ним, те, яким він був, те почуття гумору, яким був наділений, ніякими словами не передає...

Переглядаємо сімейний альбом. На багатьох фото – життєрадісний Микола. Серед світлин – одна на фоні собору в Черкасах. Людмила уважно вдивляється в неї і якось невесело каже, що їм з донькою недавно дали квартири саме навпроти цього храму. Радості від цієї події не відчувається, бо за помешкання заплачено дорогу ціну: життя їхнього чоловіка і батька. Виявилось, щоб отримати це житло, Людмила Зайцева доклала чимало зусиль. Вона – гроза гарячих ліній. Дзвонила на гарячу лінію Кабінету Міністрів і Держпри-

кордонслужби, в соціальних мережах писала Ірині Геращенко і Володимирі Гройсману. До речі, коли Людмила телефонувала у наше відомство, їй відповіли, що «гаряча лінія» має консультативний характер, а консультації надають тим, хто перетинає кордон, і в кого у зв'язку з цим виникають питання...

Квартиру вдова отримала з великими цегляними стінами. Жінка говорить про те, що це житло зараз не придатне для проживання. І як його зробити той ремонт, коли так не вистачає чоловіка та його підтримки, і врешті знань в ремонтно-будівельних справах. А ще – про кошти – на цей ремонт, яких ніде взяти, а з пенсії його швидко не зробиш.

– У мене немає ні злості, ні ненависті ані до Росії і Путіна, ані до бюрократів, – продовжує Людмила. – Мені прикро, що мого чоловіка не стало. Просто хочу знати, хто винен у трагедії. Минуло вже достатньо часу, але ніхто у нашому відомстві – ані пари з вуст з приводу того, чому сталася трагедія. Багато генералів повиходило на пенсію з почестями, а я би багатьох відправила на схід, хай би відпрацювали свої «кабінетні звання». Хто здав колону, хто несе відповідальність за це? Держприкордонслужба з приводу загибелі п'ятерою людей провела службове розслідування «Про нещасний випадок, який стався у місті Маріуполі на мосту близько 10-ї години», засвідчивши, що хлопці загинули... в колоні, а ЦВЛК зробила висновок, що вони загинули, захищаючи Батьківщину(!). Ніхто не замислюється про те, що це не п'ять загиблих, а п'ять родин, де є дружини, батьки, і найголовніше – діти, пам'ятатимуть своїх батьків, а ще – моя Ліда, яка знатиме про батька тільки з розповідей та з відео і фото. До речі, тих, хто відправив мого чоловіка супроводжувати вантаж, «понирили» на посадах з переведенням до... Адміністрації. Місце на кладовищі всіх убитих вирівняло 1.50 x 2.00. І все.

– Коля завжди казав: «Систему не зламати, зніми свої рожеві окуляри!». Так воно і є. Ті люди, які закінчують академії, вони військовіші, аніж я, але мені більш помітний і нетерпимий весь цей пафос і реверанси, килимові доріжки до приїзду генералів, вони це називають служба за Статутом... Будучи курсанткою, коли приїжджав Янукович, я цю всю показуху бачила зсередини. І мені не страшно говорити правду. Нікого не боюся, тому що жодна з дружин високих чинів не залишилася вдовою у такому ста-

Майор Микола Зайцев був старшим варти, яка супроводжувала вантаж, що прямував до зони АТО. Загинув на блокпосту «Маріуполь». Сепаратисти влаштували засідку. Два постріли з гранатомета пройшлися по машині з вантажем та автобусу з людьми. У результаті одразу загинув водій Олександр Островський і був смертельно поранений Володимир Гречаний. Микола Зайцев і Сергій Єпіфанов загинули від пострілів снайпера. Микола Зайцев отримав наскрізні поранення плеча, шиї та лівої сонної артерії й хребта. Миколу намагалися врятувати, але все було марно, пульс у правій сонній артерії вже не прослуховувався... «Свідком загибелі мого чоловіка, так зазначено в акті розслідування, був майор Желтяков, який знаходився на протилежній стороні...».

У селі Руська Поляна на Черкащині перейменували вісім вулиць. Деякі з них назвали на честь прикордонників, які загинули в АТО на сході України. Одна з них носить ім'я майора Миколи Зайцева.

Ліда зараз робить перші кроки, випинається із манежика, не бажаючи там сидіти. Знімаю все на відео. Шкода, що наш татко цього не бачить. Коля обожнював дітей, із задоволенням з ними грався. Дуже чекав своєї дитини, але побавити її не судилося.

новіці, як я, одна з 23-денною дитиною на руках у чотирьох стінах. Їхні діти ніколи з таким не зіткнуться... Начебто і люди змінилися, а в нашій прикордонній системі все залишилося як і раніше. Як була показуха, так і є. Я не соромлюся виявляти свою думку. От, приміром, коли прочитала в Інтернеті новини про те, що 13 червня в Маріуполі проведено зачистку від сепаратистів, стало боляче від інформаційної показухи, бо 14 червня там убили Колю і наших хлопців. Принагідно запитала відомих осіб, чому так відбувається, на що отримала відповідь, що вони не причетні до цього.

Манюня починає вередувати. Видно, що її розбирає сон. Людмила каже:

– Покладеш одну в кімнату, так і не спатиме.

Маю прощатися, щоби не тривожити дитятко. Збираюся-одягаюся, а наостанок Люда розповідає мені ще одну цікаву історію, як вони зі своєю кумою Лілею Єпіфановою між собою прокручували події й намагалися з'ясувати причину загибелі їхніх чоловіків. Чому в той трагічний ранок Сергій Єпіфанов кинувся за Миколою Зайцевим, залишається загадкою. Може, Зайцев винен, що потягнув това-

риша за собою? У ніч після розмови жінок Микола Зайцев прийшов уві сні до Лілі й розповів, що за всіма скучив, і там, де він зараз, терпимо, але могло бути і краще. А потім повідомив Лілі: все було не так, як вони собі уявляють, і дав вчетверо складений аркуш паперу зі словами: «Колись прочитаете – збагнете». Ліля не витримала і розгорнула його. Аркуш виявився чистим... К

ЗАПИСАЛА ТЕТЯНА ФІЛІПЕНКО
ФОТО ІЗ СІМЕЙНОГО АЛЬБОМУ ТА АВТОРА

Олександр Педан:

«Я з гордістю ношу камуфляж»

ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕЛЕВЕДУЧИЙ І ШОУМЕН ОЛЕКСАНДР ПЕДАН ТА ПРЕДСТАВНИКИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЛЬВІВСЬКИЙ ЛИЦАР» ВІДВІДАЛИ НИЗКУ ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ, ЩО НЕСУТЬ СЛУЖБУ ВЗДОВЖ ЛІНІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ У ЗОНІ АТО. БЛАГОДІЙНИКИ ДОСТАВЛЯЛИ УКРАЇНСЬКИМ ВОЇНАМ НА ПЕРЕДОВУ НЕОБХІДНЕ ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ПІДНИМАЛИ БОЙОВИЙ ДУХ НАШИХ ХЛОПЦІВ. НЕ ЗАБУЛИ ГОСТІ І ПРО ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МІСЦЕВОЇ МОЛОДІ. РАЗОМ ІЗ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ДОНЕЦЬКОГО ПРИКОРДОННОГО ЗАГОНУ ВОНИ ВІДВІДАЛИ ШКОЛУ №32 У МАРІУПОЛІ, ДЕ ЗІБРАЛИСЯ УЧНІ ЩЕ ТРЬОХ ІНШИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МІСТА. «СЛАВА УКРАЇНІ!», «ГЕРОЯМ СЛАВА!», – ВИГУКУВАЛИ ШКОЛЯРІ ПІД ЧАС ТЕПЛОЇ ЗУСТРІЧІ З ПРИКОРДОННИКАМИ ТА ВОЛОНТЕРАМИ. КОРИСТУЮЧИСЬ НАГОДОЮ, НАША ТВОРЧА ГРУПА ПОСПІЛКУВАЛАСЯ З ОЛЕКСАНДРОМ ПЕДАНОМ ПРО ВРАЖЕННЯ ВІД ПОБАЧЕНОГО У ЗОНІ АТО.

– Олександр, розкажіть, будь ласка, про свій маршрут пересування у зоні АТО, в яких прикордонних підрозділах встигли побувати?

– До прикордонників ми вирішили їхати разом із волонтерами організації «Львівський лицар», які здебільшого займаються поставкою технічних засобів – біноклів, оптики, коліматорних прицілів тощо. Їхали ми через Курахове, побували на всіх блокпостах, заходили до хлопців у бліндажі, їли з одного казанка, просто спілкувалися, придивлялися, що є для них найнеобхіднішим зараз, щоб не везти абищо. Я, в свою чергу, окрім матеріально-технічної допомоги, звісно, намагався підтримати бойовий дух вояків. Хоча спочатку вони не дуже йшли на контакт, навіть соромилися підійти заговорити. Проте після того, як ми заночували у Волновасі, хлопці стали відчувати

Цитата журналу
"Кордон"
і вели прикордонникам
України
успіхів, намагаючись
широкою небом!

Олександр Педан

OP

себе більш розкуто, і ми знайшли спільну мову й отримали масу задоволень від звичайного спілкування.

– Ми знаємо, що у Вас із прикордонниками є певна історія стосунків, але підтримувати їх під час війни довелося вперше. Які враження склалися?

– Ви знаєте, як би там не було складно, під час бойових дій, прикордонники поведуться як справжні професіонали. Хлопці – мужні патріоти своєї країни, які «йдуть грудьми на амбразуру». Тут одразу видно, як чітко поставлено службу, наскільки все відповідає певним військовим критеріям. Я дійсно тишився і отримав надзвичайне задоволення від того, як іде процес. Боявся, що бійці будуть похмурими, пригніченими, але побачив хоробрих, сильних духом чоловіків. Так, їм важко, вони носять у бліндажах, де не надто комфортно, але я зрозумів, що завдяки підтримці волонтерів, їхнім внутрішнім патріотичним переконанням і почуттю гумору, із цими хлопцями все буде гаразд.

– Олександр, Ви народилися у Хмельницькому, який є серцем прикордонної служби. Там, у Національній академії, готують майбутніх офіцерів-прикордонників і багато хто з них зараз служить у зоні АТО. Чи зустріли ви серед них знайомих на передовій?

– Так, дуже приємно було побачити земляків, це все ж таки коріння. Вони мене першими впізнавали, підходили й спілку-

валися. Звісно, шкода, що доводиться зустрічатися саме за таких обставин. Але хлопці знають свою справу – як тримати у руках зброю, як боронити кордон і як забезпечити українцям мирне небо над головою.

На одному з блокпостів прикордонники показали нам пагорб, за яким періодично веде по них вогонь снайпер. Тоді я зрозумів, яка перед ними грізна небезпека. Саме таким хлопцям і саме там хочеться потиснути руку і подякувати.

– Надзвичайно вдячні Вам, що знайшли можливість з'їздити і підтримати

наших бійців. Як гадаєте, чи достатньо активно проявляють себе представники українського шоубізнесу в цьому напрямку?

– Власне, я й приїхав, щоб зрозуміти, наскільки необхідна така підтримка. У мене є знайомі, друзі і в шоубізнесі, актори, співаки, які постійно переживають і допомагають воякам хто чим може. Дехто боїться їздити й зрозуміло, з яких причин. Я переконався, що підтримка саме тут, на передовій, дійсно необхідна і донесу це до моїх колег.

Коли ми з волонтерами зі «Львівського лицаря» привезли три гітари та

З довідки «Кордону»

«Львівський лицар» – волонтерська організація, яка має зворушливу історію свого виникнення. У 1916 році Львів стояв перед небезпекою російської агресії. На потреби мобілізації та зміцнення своєї обороноздатності, міська громада проводила збір коштів. Для залучення благодійних пожертв з суцільного стовбура липи був вирізьблений лицар і кожен, хто допомагав армії, мав право забити в обладунки статуї металевий цвяхик, укріпити його і тим самим зміцнити військо.

Через 100 років ми маємо таку ж ситуацію, коли Росія знову виступила агресором проти України. Сьогодні біля входу у міську Ратушу з'явилася дерев'яна статуя Львівського лицаря Юрія Змієборця, вирізьблена

за аналогією з тією, що була майже сто років тому. Як уособлення волонтерської допомоги для потреб зміцнення українського війська, біля статуї поставили скриньку для пожертв, куди усі охочі можуть кидати гроші. Кожен, хто склав пожертву не менше, ніж 100 гривень, має право зміцнити цит Святого Юрія символічною металевією пластинкою із викарбуваним символом Української державності – Тризубом. Другу таку пластину громадяни отримують у подарунок на згадку про подію. Третю – відправляють від імені жертводавця військовому у зону АТО. Зібрані кошти використовують здебільшого на закупівлю технічного обладнання: тепловізори, оптики, біноклів тощо.

добірку українських пісень, які принесла дівчинка зі Львова, у бійців аж очі засвітилися.

Хочу переговорити з моїми колегами і керівництвом Держприкордонслужби, щоб на День прикордонника зробити невеличкий концерт для вояків. Якщо буде доречно, може і в футбол зіграємо. Думаю, що мої друзі із шоубізнесу зголосяться приїхати сюди, привітати прикордонників із їхнім професійним святом.

– На Вас військова форма з шевронами і беретом Держприкордонслужби, скажіть, які відчуття?

– Це була не моя ініціатива. Хлопці в зоні АТО підійшли і начепили мені шеврони, потиснувши руку. Це стало найкращою відповіддю на запитання, чи потрібна тут моя присутність.

Коли їхав сюди, то розмірковував, чи варто одягати камуфляж, адже не маю права його носити. Зі мною була історія, коли військові друзі подарували мені американську футболку з написом Army, яку я жодного разу так і не одягнув, а віддав хлопцям у частині, тому що вони мають право носити такі речі. Я проти того, щоб всі довкола носили камуфляж, як нині відбувається у Києві. Але тут, у зоні АТО, це дійсно необхідно, тому що на війні свої правила виживання. Зізнаюся, що з гордістю ношу камуфляж. Ще хочу додати, що мені дуже приємно бачити, як нині змінюється ставлення до

ЯК БИ ТАМ НЕ БУЛО СКЛАДНО, ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ ПРИКОРДОННИКИ ПОВЕДЯТЬСЯ ЯК СПРАВЖНІ ПРОФЕСІОНАЛИ. ХЛОПЦІ – МУЖНІ ПАТРІОТИ СВОЄЇ КРАЇНИ. ТУТ ОДРАЗУ ВИДНО, ЯК ЧІТКО ПОСТАВЛЕНО СЛУЖБУ, НАСКІЛЬКИ ВСЕ ВІДПОВІДАЄ ПЕВНИМ ВІЙСЬКОВИМ КРИТЕРІЯМ.

форми, до офіцерів, як у людей на вулицях з'являється повага до військових. Це справді вражає. А ще – важливо, що нація гуртується. Коли ми виїжджали з Волновахи, до нас підійшла жіночка і зі сльозами на очах щирою українською мовою побажала нам здоров'я та миру. Це дуже знаково – побачити таке ставлення саме там, де серед населення панують різні настрої, погляди й думки. Я відчув сприяння й підтримку людей, що приємно вразило. К

Спілкувався СЕРГІЙ ЧЕРЕВАТИЙ, фото ДМИТРА СЛИВНОГО

Прикордонники

Армія з народом, народ зі своїм військом. Для художників у цій фразі свій зміст, творчий. Все частіше про українські силові структури пишуть пісні, починають знімати кіно, присвячують картини і поезії. Литовська художниця Беата Куркуль створила цілі серії графічних зображень про тих, хто захищає Україну зі зброєю в руках. Українські прикордонники – улюблена тема майстрині, адже деяких героїв своїх сюжетів вона знає особисто і створювала картини саме для них. На цих картинах і червона заграва війни і теплі батьківські обійми, важке озброєння і сяюче синє небо – життя і небуття, як і має бути в мистецьких творах. Про дружбу художниці з прикордонниками і про кохання, що привело її в Україну, в інтерв'ю журналу «Кордон».

КОЛІР ВІЙНИ

– **Беато, розкажіть для початку, як литовська художниця опинилася у Києві?**

– Це романтична історія. Я живу тут з 2008 року, мені пощастило закохатися в українця. Ми познайомилися на форумі фанатів фільму «Зоряні війни». Віртуальний роман на основі спільного захоплення тривав чотири роки, а коли стояв Помаранчевий Майдан, я вперше приїхала до Києва – зустрічати Новий рік. Звичайно, мої батьки були вражені, адже в Україні революція, думали, що тут танки на вулицях. Я приїхала, а виявилось, що якась тут дивна революція, довкола позитивні оптимістичні люди. Так я відкрила для себе Україну. Згодом ми одружилися, і я переїхала до Києва. Хоча ми довго думали, де оселитися, але вирішили, що мені буде простіше адаптуватися в Україні, аніж йому у Литві. Тут мовної проблеми немає, з роботою простіше. У Литві йому довелося б вивчати литовську мову з нуля. А я швидко опанувала українську, бо знаю польську, адже я громадянка Литви польського походження. І жодного разу за сім років не пошкодувала, що переїхала в Україну.

– **Як вийшло, що ви стали художником, адже за фахом ви медик?**

– Так, у мене медична освіта. Паралельно із середньою школою я закінчила художню, але там так набридали з правилами, що я ніякої Академії Мистецтв вже не захотіла. Це був 1998 рік, економіка ще не окріпла після розвалу Союзу, треба було швидко здобувати практичну спеціальність, щоб і заробляти, і бути корисною суспільству. Я обрала медичний коледж, стала медсестрою, а потім продовжила вчитися, працювала і майже не малювала. Проте згодом я виявила у себе неприємну річ – синдром емоційного вигорання – професійне захворювання усіх, хто працює з людьми. У медиків це взагалі критично, тож вирішила залишити цю сферу. Я звернулася до свого захоплення образотворчим мистецтвом, почала вивчати Фотешоп, малювання на планшетах. 2008 року, коли я переїхала в Україну, у мене вже було непогане портфоліо, тож я досить швидко знайшла роботу в одній зі студій комп'ютерних ігор, де працюю дотепер. Нині очолюю відділ ігрових локацій.

– **Тобто ви повернулися до дитячого захоплення і воно допомогло знайти себе в новій галузі?**

– Так, навчання триває і зараз, як і медики, художники все життя навчаються. Інакше не можливо рухатися вперед.

– **Беато, як ви – іноземна громадянка – сприйняли такі різкі зміни в Україні?**

– Ситуація була неочікуваною і тим більш вражаючою. Неможливо було уявити, що таке можливо. Я ще пам'ятаю 1991 рік, коли Литва ви-

йшла зі складу Радянського Союзу. 13 січня 1991 року, коли була спроба перевороту, у місті були танки, штурмом брали Вільнюську телевежу і загинули 14 осіб. Тоді ми боялися, що Росія нападе, але, на наше щастя, у той час вона була настільки слабка, що не думала про Литву. І коли почалися події в Україні, у мене з'явилося відчуття, що я все це вже бачила.

– **Мабуть, тому ваша Батьківщина так активно підтримує Україну?**

– Литовці швидко все це пригадали і прорахували, що буде далі. Велика заслуга в цьому нашого президента Дала Грібаускайте, яка вчасно розштовхала наш повільний сейм. Литовці дійсно багато допомагають Україні, навіть існує окрема волонтерська група «BLUE/YELLOW», яка привозить гуманітарну допомогу в Україну і навіть безпосередньо в АТО. У нас з вами спільна історія. Я не хочу у так званий «Русский мир». Особливо після Майдану стало помітно, наскільки українці відрізняються від росіян. Нація прокинулася і дай Бог, щоб знову не заснула... Проте процес відриву буде болісним. За аналогією до медицини: абсцес має прорвати, вийти весь бруд і лише потім почнуть народжуватися нові здорові клітини.

Саме для картини «Скеля» прикордонники спеціально позували для фото, тому що я не знала, як це має виглядати, коли вони на бойових позиціях. Прикордонники гідні бути увіковченими, вони достойні пам'яті, поваги, наслідування.

– **Беато, повернімося до мистецтва. Як виникла ідея картин із сюжетами бойових дій на Сході країни?**

– Насправді картини виникли випадково, коли я малювала тренувальні скетчі. В якийсь момент намалювалося синє небо і жовте пшеничне поле. Потім ніби сам по собі на картині з'явився танк. Очевидно, сама

ситуація навіяла, бо минулий рік був дуже складним: зима, довкола безлад, непевна обстановка в державі. Малювала, щоб виплеснути емоції і думки, то так воно і вийшло: уся тривога на картинах. На деяких – вогонь війни, на інших – ясне небо як надія на мир, це виходить інтуїтивно.

– **А як на ваші картини потрапили прикордонники?**

– Прикордонники з'явилися дещо інакше. Мій чоловік Микола Авдеев занурився у волонтерську діяльність. Причому непомітно для мене. Спочатку ми якось перераховували кошти з сімейного бюджету для евакуації наших військових з Криму. Потім я помітила, що на його сторінці у фейсбуці активізувався рух, з'явилися нові імена в телефонних розмовах. Виявилось, що він – волонтер, допомагає прикордонникам. Тоді і я стала долучатися. У червні нас запросили у госпіталь Державної прикордонної служби, тоді привезли перших поранених, сорок осіб з Луганського прикордонного загону. Було дивне відчуття: в новинах ніби бачимо, що щось відбувається на сході країни, але ще не було усвідомлення війни, здавалося, що це якісь поодинокі сутички на кордоні. А тут, побачивши поранених, розумієш, що з'явилася реальна загроза від колишньої братської країни. У шпиталі ми спілкувалися з молодим майором Володимиром Пліченком і те, що він розповідав нагадувало сценарій бойовика. Мені і як медику, і як художнику властива емпатія, я дуже чутлива до переживань інших людей. І хоча майор був спокійний і стриманий, відчувалося, що це нештатна ситуація. Я прийшла додому і почала малювати, всі емоції, пережиті у шпиталі виплеснулись у картині. Потім з'явилася ще одна, і ще...

В часи Майдану у мене була мрія, коли все закінчиться, побачити таку картину – вранці на барикаді сидять майданівець і міліціонер, жу-ють бутерброди. В принципі я таку картину і побачила, але у себе на кухні – мій чоловік, який час від часу перебував на Майдані, пив чай з кількома міліціонерами. Вони виявилися досить приємними людьми, мило бесідували. Згодом намалювала їх, адже вони також в зоні АТО, воюють так само, як усі.

– **Практично всі персонажі ваших картин – реальні люди, з якими зводите життя?**

– Так, ми спілкуємося особисто або у фейсбуці, зокрема з підопічними прикордонниками. В якийсь момент я почала малювати хлопців, щоб порадувати їх. Мені не складно, а людям приємно. Зокрема на картині «Прикордонники», де зображені троє, зліва – це Євген Гладков з Харківського загону. Він потрапив у Красну Талівку, місяць там прослужив і разом з ще одним нашим підопічним отримав поранення, підірвавшись на розтяжці. На щастя, у фельдшера був «Целокс», препарат, що зупиняє кров, вони встигли його перебинтувати і доправити в лікарню, а потім у шпиталь прикордонників, де ми і познайомилися та досі дружимо. Євген дуже енергійний, активний, сповнений ідей. В центрі картини – Роман Дум'як, який був старшим нарядом у Красній Талівці. Ми його називаємо «перший хлопець на заставі» або «натовський найманець», він дуже колоритний, справжній прикордонник. Праворуч – Ярослав Слівінський з Мостиського загону. Він з підрозділу «Скеля», що стояв під Маріуполем. Ярослав більш спокійний, дуже інтелігентний з розкішною українською вимовою.

– **Звідки ви берете сюжети картин, просто з життя? Чи створюєте картини, так би мовити, за мотивами фото?**

– Іноді буває і так. Художники говорять «само при-скакало». Навіть не можна сказати, що це картинки з життя. Буває, що мелодія навіяла. Іноді погляд або рух на фотографіях підопічних викликає асоціацію і так виникає сюжет. Наприклад, так було з картиною, де зображений підрозділ «Скеля». Іноді хлопці дійсно надсилають фото, і на основі цих світлин я створюю картини. Якоюсь я у волонтерському чаті зауважила, що малюю, і вони почали надсилати фото. Ці світлини стають рефреном. Саме для картини «Скеля» прикордонники спеціально позували для фото, тому що я не знала, як це має виглядати, коли вони на бойових позиціях. Прикордонники гідні бути увіковченими, вони достойні пам'яті, поваги, наслідування. Так само створювалися портрети, зокрема Євгена Гладкова з дочкою. Він також надав мені фото цієї синьоокої дівчинки для портрета, але вийшло, що вони разом на картині.

– **Беато, розкажіть, як створювалася одна з найбільш зворушливих ваших картин – «Небесний кордон»?**

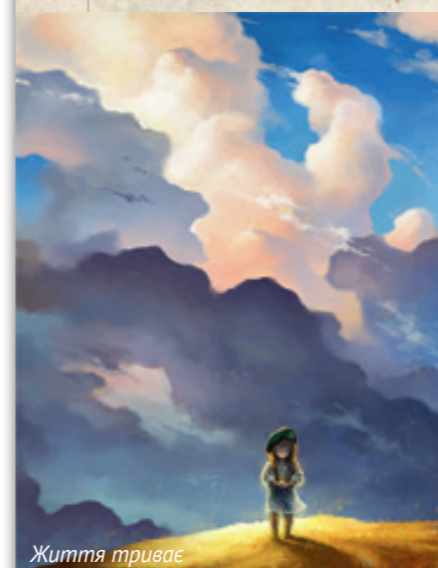
– Це було у серпні, коли на Красній Талівці відбувся бій з диверсійною групою, і наших накрили вогнем з російських вертольотів. Ми з чоловіком сиділи у кав'ярні, був теплий серпневий вечір, йому зателефонували, і я побачила, як його обличчя змінилося. Тоді йому повідомили, що загинув Олег Сороченко, тоді ж загинув і Євген Пікус, і ще двоє прикордонників. У цей вечір я намалювала «Небесний кордон», а назву придумав чоловік, він сказав: «Прикордонники не вмирають, вони йдуть охороняти небесний кордон».

– **Розкажіть, чия була ідея з календарем?**

– Календар народив наш волонтерсько-прикордонний розум. Картини накопичуються, всі говорять: придумай з ними щось. Ідею власне прикордонного календаря подав підполковник Олексій Ковалевський, з яким ми постійно співпрацювали. Інформація розлетілася швидко,

Остання швидка

Життя триває

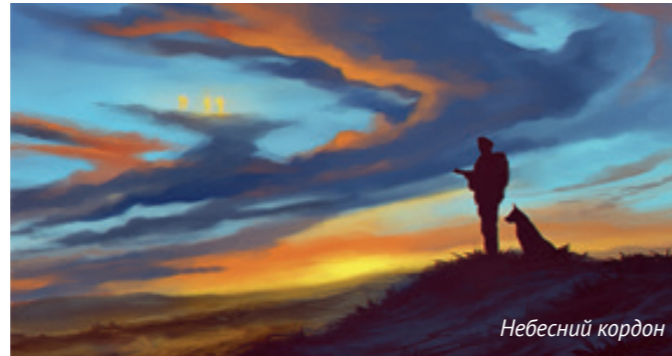
Даша і Женя

Все буде добре

Небесний кордон

довелося активізуватися, добирати картинки, поквапити видавництво. І скоро вже ми дарували календарі нашим підопічними у шпиталі Державної прикордонної служби. Ми хотіли, щоб вони знали: про них пам'ятають, їх люблять і цінують їхню роботу. Адже саме вони на передовій від самого початку і насправді їм мало хто допомагає. На перших шпальтах – ушановані військові частини, а про прикордонників зрідка згадують. А це неправильно.

– Ви таким чином намагаєтесь привернути увагу до проблем, які не помічають або замовчують?

– Так, тим більше, що я малюю досить давно, тож є така можливість – поширювати інформацію через Інтернет шляхом розповсюдження картин про війну в Україні. Я захоплююсь Всесвітом Вархаммера, це бойова фантастика, зміст якої полягає у тому, що у далекому-далекому майбутньому є лише війна. Персонажі тут – величезні чоловіки у бойових обладунках. Я створювала ілюстрації до цих книг. До початку війни в Україні

у мене вже склалася певна репутація, більшість картин розташовані на найбільшому міжнародному порталі Deviant Art, тут є всі мої роботи. У мене є схвалення від низки авторів Вархаммера, відомих у всьому світі. Коли я намалювала ілюстрацію до твору одного з провідних британських авторів Вархаммера Грема Макнілла, йому переслали і він розмістив мою ілюстрацію на своєму блозі. Згодом інший відомий автор Аарон Дембски-Боуден також помістив на своїй сторінці в фейсбук мою ілюстрацію до його творів, висловивши захоплення, що на його книгу малюють ілюстрації. З одного боку, це приємно, а з іншого – збільшує кількість людей, які відвідують мої сторінки і розповсюджують інформацію по всьому світу, в тому числі і картини про Україну – про збройні сили і прикордонників.

– Ви прагнете представляти правдиву інформацію про війну в Україні за кордон?

– Так. Чимало людей за межами України інформацію про українські події черпають з російських ЗМІ. Часто разом з готовим тракту-

ванням і висновками. А так, коли я розміщую картинки про ситуацію в Україні, про наших військових і прикордонників, їх бачать усі, хто підписався на мене на порталі Deviant Art, який я веду англійською мовою. І я сподіваюся, хоча б декілька – замисляться: може в Україні все не зовсім так, як описують російські ЗМІ? Ми всі перебуваємо в інформаційному просторі і потрібно користатися з можливості поділитися інформацією.

– Ваші картини дуже емоційні, такий енергетичний потік впливає сильніше, аніж слова.

– Колись давно я поставила собі за мету: нехай мої картини будуть не довершеними щодо технічної майстерності, але я хочу малювати живі, емоційні твори. В плані висвітлення подій в Україні, донесення правди, скажімо, до іноземців можна писати цілі тексти на форумах, але я так не можу, бо шкода часу. Нехай картини говорять...

– І вони дійсно промовисті, наприклад, як картина з ангелами...

– Ця картина створена для групи з тактичної медицини «Дайте солдату шанс вижити». До мене звернувся Микола Андрієвський – інструктор з медицини, який навчає військових у зоні АТО. Це важлива справа, бо навіть наявність «Целокса» не рятує, потрібно знати як і коли його застосувати. До речі, наші підопічні в цьому сенсі молодці, як тільки вони отримали цей препарат – знайшли в мережі навчальні відеосюжети і ознайомилися. Щодо картини, то вона присвячується українським бойовим медикам, цим відважним чоловікам і жінкам, які рятують поранених, незважаючи на небезпеку, як справжні ангели. Ми багато образів передивилися і зупинилися на концепції ангелів. Військові медики і є такими – вони як ангели-охоронці.

Я зрозуміла, що люди в погонах – зовсім інший світ, вони живуть за своїм уставом і це слід завжди враховувати. І ще потрібно цінувати те, що вони роблять для нас, для країни, і цінувати так, щоб вони це відчували.

– Беато, розкажіть, будь ласка, про волонтерську діяльність?

– Насправді я лише помічниця, волонтерською допомогою прикордонникам займається мій чоловік Микола Авдеев, він починав цю роботу сам, а потім ця діяльність розширилася до групи однодумців. Ми допомагаємо конкретному підрозділу, а саме прикордонникам з Красної Талівки Луганського загону. Спочатку допомагали з власних коштів, потім приєдналися наші російські друзі, які почали перераховувати кошти і досі це роблять. Проте, звичайно, основна допомога надходить від українців – без цих знайомих і незнайомих людей, частина яких зажадали зберегти анонімність, не було б нічого. І їхня допомога надходила і надходить у найбільш критичні моменти.

Всередині волонтерського середовища знайомляться швидко, так долучилася до нас Яна Тернер, українка, яка живе в Англії, дуже енергійна та ініціативна. Коштів було не багато, тому ми вирішили опікати один підрозділ, але щоб у них було все необхідне. Працюємо безпосередньо з прикордонниками на місці, дістаємо те, що вони попросять.

З початку війни і співпраці з прикордонниками я багато зрозуміла про військових, про тих, хто дав присягу захищати країну зі зброєю в руках. Прикордонники – дуже скромні, на початку співпраці з них доводилося витягувати інформацію про їхні потреби. На всі запитання відповідали однаково: «Будемо вдячні за все». Поступово вони почали замовляти саме те, у чому є нагальна потреба. Спілкуючись з ними, я зрозуміла, що люди в погонах – зовсім інший світ, вони живуть за своїм уставом і це слід завжди враховувати. І ще потрібно цінувати те, що вони роблять для нас, для країни, і цінувати так, щоб вони це відчували. К

Леся МЕДВЕДЕНКО

Медики

КОРДОН

